

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Controversia X. De quarto membro diuidente quatenus dicit Relationem
transcendentalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

motus accretionis quantitativæ. Posset etiam dici non dari per se motum ad relationem, quia etsi relatio realiter producat, non primario, & per se intenditur à natura: Pater enim, qui producit filium non intendit prouidere paternitatem, au filiationem, sed substantiam genitam, quæ producta resultat relatio paternitatis in substantia generante, & filiationis in substantia genita.

4. Quarto inquiritur, an relationes suscipiant magis & minus. Respondeo relationes identitatis, & diuersitatis, æqualitatis, & omnes relationes secundi generis non suscipere magis, & minus, quia esse eiusdem speciei, vel diuersæ, esse æquale, & esse partem huius, & filium illius in indiuisibili consistunt. De relatione inæqualitatis mihi certum est posse suscipere magis & minus, quia magis inæqualis est palmus vlnæ, quàm semivlnæ: inæqualitas enim consistit in excessu secundum extensionem, & maior est excessus vlnæ, quàm semivlnæ respectu palmi. De relatione similitudinis poterat esse nonnulla difficultas, nihilominus faciliè potest tota componi. Qui tantum censent esse similia illa, quæ eodem indiuisibili gradu qualitatis gaudent verbi gratia, duo alba vt quatuor, vel duo nigra vt tria, tenentur dicere similitudinem, non suscipere magis & minus, eadem enim ratione de similitudine, ac de æqualitate philosophari tenentur. Dissimilitudo, quæ huic opponitur magis, & minus suscipit, in hunc sensum, magis enim dissimile est album vt duo, albo vt octo, quàm albo vt quatuor. Qui ad similitudinem tantum requirunt conuenientiam qualitatum secundum speciem, possunt dicere maiorem, vel minorem conuenientiam in gradu, ad similitudinem non spectare, sed tantum dicere, æqualitatem in qualitate, vel possunt dicere augeri similitudinem, quo magis accedunt ad eandem intensiorem qualitatis, & hic est modus vulgaris loquendi, quo magis similia vocamus duo alba vt sex, quàm album vt duo, & album vt sex. Iuxta hunc dicendi modum dissimilitudo magis, & minus non recipit, quia tantum reperitur inter extrema, quæ habent qualitates specie distinctas.

5. Vltimò inquiritur, an possit dari conceptus communis omnibus relationibus. Respondeo affirmatiue, quod probò ex huius prædicamenti constitutione, & definitione relationis, & diuersitate specierum, quæ in ipsis relationibus reperitur. Ratio dubitandi, quæ in oppositum adducitur, hæc est. Relatiua definiuntur cuius esse est aliud: ergo ex parte relatiui intelliguntur omnia relatiua: ergo vt terminentur ad aliud, debent tantum terminari ad ea, quæ relatiua non sunt, si enim terminentur ad relatiua non erit terminatio ad aliud, sed ad idem. Multa communiter congerunt auctores, vt huic argumento satisfaciatur, à quibus abstineo, quia doctrinæ nihil, & falsidij plurimum afferrent. Respondeo breuiter ly *ad aliud* intelligendum esse per distributionem accommodatam, non enim omnia relatiua collectiue sumpta terminanda sunt ad aliud adæquatè ab illis distinctum collectiue sumptis; sed omnia distributiue sumpta ad aliud distinctum à quolibet illorum seorsim sumpto, seu distincto à proprio correlatiuo, eodem enim modo, quo in particulari relata ad aliud terminantur, eodem modo de relatiuo in communi intelligendum est illud ad aliud. Neque necessum est relatiuum terminari ad aliud materialiter adæquatè distinctum à ratione communi relatiui, sed formaliter, quia hoc modo nunquam idem respicit se ipsum secundum eandem rationem, quapropter cum dicimus relatiuum esse ad aliud, relatiua mutua bis in illo complexo collocamus, semel in recto ex parte huius concreti relatiuum, & iterum in obliquo ex parte extremi *ad aliud* quatenus sunt termini non ipsorum secundum eandem rationem, sed quodlibet sui correlatiui. Sic causa definitur à pluribus, principium influens in aliud, in qua definitione ex parte principij in recto omnes cause constituuntur, & tamen illud aliud includit causas creatas, in quas causam aliquam influere necessum est. Vltimò aduerto in nostra sententia adhuc non indigeri his solutionibus, quia cum relatio prædicamentalis in particulari non sit propriè ad aliud, sed quædam collectio entitatum, relatio in communi ad aliud non erit, sed tantum dicet ratio illa communis omnes entitatum collectiones confusè cognitas, vt tamen definitionem communem relatiuorum vt cuiusque teneamus oportet solutionem prædictam tradidisse,

CONTROVERSIA X.

De quarto membro diuidente quatenus dicit relationem transcendentalem.

RELATIO transcendentalis affinis est valde relationi prædicamentali, ideo ad hunc locum explicandam remisi naturam relationis transcendentalis, de qua agere proprium est Metaphysici, est enim affectio entis vniuersalissimè sumpti. Explicabo in hac Controversia naturam huius relationis, & quibus entitatibus conueniat definiam, ubi multa de connexionem, & relatione causarum cum effectibus, & effectuum cum causis.

PUNCTVM PRIMVM.

Quid sit relatio transcendentalis, & quomodo differat à prædicamentali.

Explicata natura relationis in communi, si modo differentiam explicemus relationis transcendentalis vt distinctæ à prædicamentali, facile erit relationem transcendentalem definire.

Nonnulli apud P. Soar. disp. 47. Metaph. sect. 4. existimant relationem transcendentalem à prædicamentali differere ex eo; quod prædicamentalis petat necessariò terminum realiter existentem, & transcendentalis ferri possit in terminum purè possibilem. Differentiam efficaciter impugnat P. Soar. & cum eo Hurt. Arriag. & plerique recentiores. Actus intentionales intuitiui in communi sententia, vniuersaliter extremorum, actio, ex vi cuius terminus producitur, in omnium sententia non possunt existere non existente actu termino, ad quem transcendentaliter referuntur seu cuius sunt relationes transcendentales: ergo de ratione relationis transcendentalis non est posse existere sine termino. Dices has relationes transcendentales non exigere terminum præcisè, quia sunt relationes transcendentales, sed quia sunt tales relationes. Contrà: eo ipso quod de relatione transcendentali in communi fit non exigere terminum, debet hæc ratio reperiri in qualibet relatione specialiter sumpta, quia quicquid est de essentia generis, est de essentia speciei, & differentia contrahens genus, & constituens speciem non potest genus destruere: ergo si de conceptu relationis transcendentalis in communi est non existere terminum non poterit dari relatio transcendentalis, quæ terminum actu existentem exigit. Sed dantur plures relationes transcendentales, quæ possunt existere illorum terminis actu non existentibus: ergo de conceptu relationis transcendentalis in communi non est non exigere terminum realiter existentem.

Respondebis de conceptu relationis transcendentalis esse non exigere terminum actu existentem ex vi illius conceptus communis, sed esse indifferentem vt ex vi propriæ differentie illum exigit, vel non exigit & ita different relatio transcendentalis, & prædicamentalis, quod relationi prædicamentali repugnet præcisè ex eo, quod fit prædicamentalis existere sine termino actu existente, & relationi transcendentali ex hoc conceptu vniuersali relationis transcendentalis non repugnet existere sine termino existente, licet ratione peculiaris differentie possit esse relatio transcendentalis, quæ sine termino actu existente existere non valeat. Admitto huiusmodi esse relationem prædicamentalem, & transcendentalem, verumtamen ex hoc capite, si aliunde differentiam non assignemus inter relationem transcendentalem, & prædicamentalem non poterimus vtrumque relationis genus adæquatè distinguere, quia secundum doctrinam traditam valebit consequentia: hæc relatio existit sine termino: ergo est transcendentalis, & non prædicamentalis, non tamen poterit inferri: hæc relatio non potest existere sine termino: ergo est prædicamentalis, quia relatio transcendentalis

transcendentalis ex conceptu communi relationis transcendentalis indifferens est, ut contrahatur per differentiam, quæ non exigit termini existentiam, vel per differentiam, cui repugnet existere sine termino, & datur relationis transcendentalis, quæ de facto non possunt existere sine termino, in quibus, si aliunde non cognoscatur differentia rationalis transcendentalis in communi à prædicamentali, non poterit cognosci, an illa connexio, quæ habent cum termino oriatur ex prædicato speciali talis relationis transcendentalis, vel ex prædicato constitutivo talis relationis prædicamentalis, & ita secundum hanc differentiam non posset impugnari, qui assereret actionem prædicamentalem terminum respicere, & connexionem inter actionem, & terminum oriri ex prædicato constitutivo relationis prædicamentalis, non vero ex constitutivo talis relationis transcendentalis.

3 Sentiant alij relationem transcendentalis, & prædicamentalem distinguere ex eo, quod subiectum prædicamentalem relatum secundum se sumptum possit existere sine prædicamentali relatione, & subiectum relationis transcendentalis non possit existere sine relatione transcendentali. Non acquiesco: quia creatura prædicamentalem refertur ad Creatorem relatione diversitatis, sine qua repugnat existere, quia relatio diversitatis, tantum dicitur extrema diversæ naturæ, quæ necessario existunt eo ipso, quod existat creatura, quia Deus ad illam supponit essentialiter existens: ergo datur relatio prædicamentalis, sine qua non potest existere subiectum prædicamentalem relatum. Si recules admittere relationem diversitatis creaturæ ad creatorem idem argumentum conficiam in relatione diversitatis, quam dicit actio ad principium actuum sine quo neque de potentia Dei absoluta nequit existere, & consequenter neque sine eo, quod refertur ad illud relatione diversitatis; quæ tantum consistit in coexistentia productionis, & principij productivi, quibus distincta essentialiter prædicata correspondent.

4 Melius distinguitur relatio prædicamentalis à transcendentali ex eo, quod relatio transcendentalis adæquatè identificetur cum subiecto, quod dicitur relatum, & relatio prædicamentalis ab illo saltem inadæquatè distinguatur. Differentia hanc inter utramque relationem in re assignat Hurt. disp. 15. sect. 8. §. 9. vbi dicit differentiam esse clarum inter utramque relationem, quia relatio prædicamentalis est accidentaria immediato fundamento, quod potest à parte rei sine illa existere: si quod autem non potest, oritur aliunde. Impugnaui nuper hunc modum distinguendi relationem prædicamentalem à transcendentali, quia dantur fundamenta relationum prædicamentalem, quæ non possunt existere sine relatione: quod addit, videlicet quod si datur aliquod fundamentum, quod non possit existere sine relatione prædicamentali, hoc aliunde oriri, difficultatem non evadit, quia sicuti supra dicebam de connexionem relationis cum existentia termini, ad hoc ut cognoscamus hanc connexionem fundamenti cum relatione prædicamentali non oriri ex natura relationis prædicamentalis, debemus aliunde naturam huius relationis agnoscere, ac proinde ex hoc capite non poterit nobis innotescere differentia relationis prædicamentalis à transcendentali. Hæc contra modum loquendi Hurtadi: in re autem ab illo non dissentio, expresse enim ait Hurtad. relationem prædicamentalem, & transcendentalis in eo differre, quod relatio transcendentalis verè à parte rei est idem cum essentia fundamenti, & relatio prædicamentalis est extra essentiam fundamenti. Eandem distinctionem tradit disp. 12. sect. 2. & 3. quam diserte explicuit n. 10. vbi dixit relationem diversitatis creaturæ à creatore prædicamentalem esse, quia etiam si non possit à creatura separari præter ipsius entitatem dicitur Dei entitatem, ac proinde adæquata est essentialis creaturæ. Verumtamen non sibi constans videtur Arriaga, dum solutionem statim referendam subdit argumento quod iam subiectionis.

5 Obicit sibi Arriag. Relatio paternitatis, etiam si distinguatur à fundamento, & termino esset transcendentalis, & nihilominus esset essentialis fundamento proximo, nempe generationi à qua non posset separari: ergo non est de ratione relationis prædicamentalis non esse essentialis subiecto. Respondent Arriaga, relationem paternitatis in illo casu, vel posse comparari cum parte, vel cum ipsa generatione: Si comparatur cum homine, qui est pater, talis relatio prædicamentalis erit, quia ab illo potest separari: Si comparatur cum generatione, est transcendentalis, quia ab illa non potest abesse. Idem dicit esse de actione

quæ si comparatur cum causa est relatio prædicamentalis, quia ab illa potest abesse: si verò comparatur cum ipsa actione, est relatio transcendentalis. Contra hanc solutionem ad hominem contra Arriagam efficaciter arguo. Relatio similitudinis, quam habet creatura cum Deo prædicamentalis, etiam si non possit separari à creatura, quia distinguitur saltem inadæquatè ab ipsa creatura, ut expresse tradit Arriaga: ergo relatio paternitatis comparata cum generatione, casu quo esset modus superadditus inseparabilis à generatione esset relatio prædicamentalis, quia talis modus, seu talis relatio adæquatè distingueretur à generatione. Male ergo, & parum consequenter affirmat Arriaga relationem similitudinis cum Deo inseparabilem à creatura esse prædicamentalem, quia inadæquatè distinguitur à creatura, & relationem paternitatis casu quo esset accidens superadditum non futuram relationem prædicamentalem respectu generationis, à qua adæquatè distingueretur, quia esset inseparabilis à creatura. Debebat ergo respondisse Arriaga consequenter ad sua principia, casu quo relatio esset accidens superadditum, paternitatem futuram relationem prædicamentalem, etiam respectu fundamenti proximi, principij videlicet generativi, & generationis, quia licet esset inseparabilis à generatione, ab illa distingueretur, opinio enim quæ asserit paternitatem esse accidens distinctum à fundamento, & termino, hoc accidens in quo consistit ratio formalis paternitatis, etiam ab ipsa generatione distinguitur, & asserit transacta generatione physice inherere principio, quod genuit, & denominatur Pater dum superstes est substantia genita. Illud etiam quod de actione tradit videlicet esse relationem prædicamentalem respectu principij actui iuxta omnes sententias falsum est, quia sententia, quæ constituit relationem prædicamentalem in accidenti superaddito tale accidens à principio actui, actione, & termino distinguitur: Qui asserunt relationem involuere fundamentum, & terminum nullam prædicamentalem relationem adæquatè identificatam cum simplici entitate, qualis est actio, possunt agnoscere. Qui verò defendunt relationem adæquatè esse identificatam cum fundamento tantum requirunt actionem, ut connotatum, ad hoc ut relatio, quæ erat quoad entitatem identificatam cum principio actui, incipiat esse quoad formalitatem: ergo in principijs nullius sententiæ dici potest actionem esse relationem prædicamentalem respectu principij actui. Concludo standum esse prædictæ differentie, & dicendum relationem transcendentalis à prædicamentali differre ex eo, quod transcendentalis adæquatè identificetur cum fundamento, & prædicamentalis adæquatè, vel inadæquatè ab illo distinguatur. In opinione verò connotantium, qui defendunt relationem prædicamentalem adæquatè cum fundamento identificari, & tantum indigere connotato extrinseco, ut sit quoad formalitatem, & formaliter relatum constituat, distinguere debent hæc relationes ex eo, quod prædicamentalis, quæ quoad entitatem est identificata cum fundamento, indigeat connotato extrinseco, ut sit quoad formalitatem; transcendentalis verò eo ipso, quod existat illius subiectum existit necessario, non solum quoad entitatem, sed etiam quoad formalitatem.

6 Contra hanc differentiam sic obijciunt nonnulli: sicut paternitas, quæ est prædicamentalis relatio accidit subiecto, & ab illo distinguitur, sic actus scientiæ, qui est relatio transcendentalis est subiecto accidentalis & ab illo distinguitur, & sicut relatio transcendentalis non distinguitur ab actu scientiæ, ita prædicamentalis non distinguitur ab ipsa paternitate: ergo siue respectus hi considerentur respectu entitatis, quas metaphysice constituit, siue respectu subiectorum, quæ afficiunt eodem modo se habent: ergo non possunt distinguere hi respectus ex eo, quod transcendentalis identificetur cum subiecto, & prædicamentalis ab illo distinguatur. Resp. duplex posse considerari subiectum relationis, unum, cui relatio physice inheret: aliud quod formaliter constituit relatum, seu quod relatum denominatur, quæ etsi in relationibus prædicamentaliibus non distinguantur, si relatio prædicamentalis accidens est superadditum, quia paternitas idem subiectum, quod afficit partem constituit, vel non reperiantur, si relatio à fundamento, & termino, quæ nullum habent commune subiectum, non distinguatur, in relatione transcendentali sæpe vtrumque subiectum reperitur, & vtrumque distinctum. Actus enim scientiæ, qui est prædicamentalis relatio intellectu inheret tanquam subiecto receptivo, relatio verò eum

illo

illo identificata non constituit intellectum relatum, sed ipsum actum scientiæ, qui per se ipsum ad obiectum refertur. Hac distinctione præmissa dicendum est relationes has distinguere ex diverso modo, quo se habent respectu subiecti, quod ex vi relationis dicitur relatum, cum quo semper identificatur transcendentalis relatio, & in quo prædicamentalis semper distinguitur, non verò per ordinem ad subiectum inhesionis, quod non constituitur relatum per relationem transcendentalem, in ordine ad quod rectè probat obiectio utramque relationem eodem modo distinguere, non verò comparatione facta ad subiecta, quæ formaliter relata dicuntur.

7 Discrimen aliud inter utramque relationem tradit P. Soar. disp. 47. sect. 4. n. 9. ex Caiet. quod etiam adducit & probat N. Albert. de prædicamentis ad aliquid q. 5. videlicet relationem prædicamentalem referri ad terminum, ut purè terminum, & relationem transcendentalem non referri ad terminum, ut purè terminum, sed illum respicere sub aliqua determinata ratione vel subiecti, vel obiecti, vel efficientis, aut finis, quod convenit omnibus relationibus transcendentalibus: actio enim transcendentaliter ad terminum relata illum denominat productum, cognitio suum terminum formaliter cognitum constituit, & unio unitum, quæ omnes denominationes, & relationibus transcendentalibus tribuuntur ex eo præcisè quod illarum subiecta terminent relationes. Relationes verò prædicamentales nullam denominationem tribuunt propriis terminis, paries enim non præcisè ex eo, quod similitudinem terminet dicitur similis, sed ex eo quod illum fundet, neque substantia genita ex eo præcisè quod terminet relationem paternitatis, dicitur filius, neque aliam denominationem trahit ex hac terminatione præter denominationem puri termini.

8 Differentiam hanc impugnatur Hurt. disp. 15. sect. 8. n. 90. Cognitio respicit suum obiectum, ut purè terminum, & unio hypostatica attingit Verbum, ut purè terminum, & tamen sunt relationes transcendentes, ergo relatio transcendentalis, sicuti prædicamentalis, terminum ut purè terminum respicit. Respondet satis benè P. Soar. cognitionem denominare terminum cognitum, & unionem suum terminum constituere unitum, & hac ratione relationes has non respicere terminos, ut purè terminos. Instat Hurt. cognitionem respicere terminum, quem cognitum constituit, & unionem attingere terminum, quem formaliter reddit unitum esse genera respiciendi terminum, ut purè terminum, quia sicuti cognitio constituit terminum cognitum, ita similitudo constituit suum terminum similem, & sicuti prædicamentalis relatio similitudo physica, ita cognitio, quæ est transcendentalis relatio, & intencionalis similitudo. Resp. ex dictis, similitudinem physicam, quæ est prædicamentalis relatio non respicere terminum illum assimilando ex eo præcisè, quod relationem terminet, quia terminus similitudinis ex eo formaliter dicitur similis, quod eandem quam terminat, vel aliam eiusdem rationis similitudinem fundet, terminus autem cognitionis ex eo præcisè, quod terminet cognitionem, dicitur cognitus, sicuti unionis terminus, ex eo quod illius terminus sit dicitur unitus, & sic de omnibus aliis terminis relationum transcendentalium.

9 Contra eandem distinctionem, quam affirmat nunquā potuisse intelligere, obiicit Arriaga disp. 12. Logica sect. 4. n. 15. Relatio patris est relatio prædicamentalis, & tamen pater efficit aliquid circa filium, ergo relatio prædicamentalis non respicit terminum, ut purè terminum. Respond. concedendo maiorem, & distinguo minorem. Pater, ut pater est, efficit aliquid circa filium, nego minorem, ut principium productivum, concedo minorem, quia nec paternitas, neque pater, ut pater, aliquid efficiunt circa filium, potius paternitas, & consequenter pater, ut pater supponunt iam filium productum, qui tamen supponit principium productivum à quo formaliter procedit. Arguit insuper idè Arriaga. Creatura respicit Deum, ut purè terminum relatione transcendentali, ergo respicere terminum, ut purè terminum quid commune est relationibus prædicamentalis, & transcendentalibus. Resp. creaturam relatione transcendentali respicere Deum, non ut purè terminum, sed ut principium productivum à quo habet esse, & à quo essentialiter dependet. Verum est creaturam posse referri ad Deum, ut purè terminum relatione diversitatis, vel alia relatione distincta à transcendentali, quæ per se ipsam refertur, quæ fundetur in ipsa actuali productione, & in ipsa

entitate iam producta, sicuti fundatur relatio filiationis in substantia genita, sed huiusmodi relationes non sunt transcendentes, sed prædicamentales.

Levis quæstioncula suboritur, quam definire necesse est, ad prædictam differentiam inter relationem prædicamentalem, & transcendentalem defendendam. Ea est, an si relatio prædicamentalis est modus superadditus à fundamento, & termino distinctus, sit relatio transcendentalis sui ipsius, respectu termini, necne? Negat Hurt. supra 15. q. 9. quia est accidentaliter fundamētum immediatum. Non eadem ratio, quia non est quæstio an sit transcendentalis respectu subiecti, cui inhaeret, iam enim supponimus prædicamentalem esse, sed an ipsa per se ipsam referatur transcendentaliter ad terminum, quem respicit, sicuti cognitio transcendentaliter refertur ad obiectum. Arriaga supra citatus numero decimo septimo asserit certum omnino esse relationes prædicamentales ex suppositione, quod sine accidentia superaddita, per se ipsas transcendentaliter referri ad proprium subiectum, & terminum, quia æque, in se, essentialiter, & per suam entitatem respicit relatio superaddita subiectum, & terminum, quàm cognitio suam obiectum, ergo sicuti cognitio transcendentaliter refertur ad obiectum, ita relatio transcendentaliter refertur ad obiectum, & ad terminum.

Assentior modo dicendi Arriagæ ex quo hæc oritur difficultas contra differentiam supra assignatam inter relationem prædicamentalem, & transcendentalem. Relatio superaddita paternitatis si datur per se ipsam referatur ad terminum, cui nullam tribuit denominationem, ergo relatio transcendentalis refertur ad terminum ut purè terminum, ergo non potest stare differentia supra assignata inter relationem prædicamentalem, & transcendentalem. Posset dicere Paternitatem, ut est relatio transcendentalis non respicere terminum, ut purè terminum, quia illum respicit ut quid præsuppositum, & prærequisitum in ratione termini ad hoc ut existat subiectum transcendentaliter relatum per paternitatem ut relationem transcendentalem, videlicet ut existat ipsa prædicamentalis relatio quæ dicitur transcendentaliter relata: Eandem verò paternitatem, ut prædicamentalem relationem terminum respicere ut purè terminum, quia non illum respicit tanquam quid prærequisitum, ut terminus est, ut existat subiectum, quod prædicamentali denominatur relatum, nempe principium genitum, quod existit deficiente termino relationis prædicamentalis & deficiente ipsa prædicamentali relatione. Secundo posset responderi differentiam supra assignatam tantum intercedere inter relationes purè transcendentes, & prædicamentales ut prædicamentales sunt; illam verò relationem superadditam prædicamentalem respectu obiecti, quod formaliter refert, & transcendentalem respectu sui non esse purè transcendentelem, sed mixtam, & ita habere ex prædicamentali respicere terminum ut purè terminum, & ex transcendentali identificari adæquatè cum subiecto, quod dicitur transcendentaliter relatum. Cui enim sint diversa subiecta, quæ constituit prædicamentali, & transcendentaliter relata, potest identificari cum subiecto transcendentaliter relato, & distinguere à subiecto relato prædicamentali: at verò eum eundem terminum prædicamentali, & transcendentaliter respiciat, non potest illum ut purè terminum, & non purè terminum respicere. Si prædictæ solutiones non placent facilius liberiusque responde de has relationes prædicamentales esse fictitias, & prædictam differentiam rectè assignari inter relationes transcendentes & prædicamentales, quas tua fert opinio, illorum enim erit, qui tales relationes prædicamentales, admittunt iuxta sua principia relationem prædicamentalem à transcendentali distinguere, non tuum, qui oppositam defendis sententiam.

Ex his differentiis aliæ minoris notæ oriuntur, videlicet relationem prædicamentalem non esse intentam per se à natura, sed quasi per accidens resultare transcendentelem verò esse per se intentam, cuius differentia in meis principis optima ratio redditur, cum enim prædicamentalis relatio consistat in rerum aggregato ad quod nulla actio immediatè terminatur, sed ad singulas entitates, quas in se continet, sic non per se fieri dicitur aut intendi, sed ratione entitatum, quas includit. Alia differentia est quod relatio transcendentalis per omnia prædicamenta vagatur, idè transcendentalis dicitur, quia transcendit.

transcendit formalitates aliorum predicamentorum; relatio vero transcendentalis vnum specie predicamentum constituit.

- 13 Ex his facile erit definire relationes transcendentales, seu relatiua transcendentaliter, quæ à relationibus non distinguuntur. *Relatum transcendentaliter est illud, quod respicit aliud non ut purè terminum, quod importat modum positum respiciendi aliud tanquam effectum, vel tanquam causam, vel tanquam subiectum aliis denominationis distinctæ à ratione termini seu terminantis.* Alio modo poterunt relatiua transcendentalia definiri. Relatiuum transcendentale est illud, quod per suam simplicem entitatem, & essentiam respicit aliud. Exprimo in definitione entitatem, & essentiam, quia sæpè essentialia vocamus illa, quæ indispensabiliter entitatem comitantur, etiam si ab illa distinguantur, sic dicere solemus dependentiam actualè creaturæ à Creatore esse essentialè creaturæ, etsi importet actionè superadditam distinctam ab effectu, qui essentialiter dependere dicitur. Alio modo relatio, seu relatum transcendentaliter est illud cuius simplex essentia nequit concipi sine alio. Quæ definitio sumitur ex differètiis suprà assignatis, eo enim ipso, quod respectus transcendentalis sit intrinsecus, & essentialis subiecto, v.g. visioni, aut unioni, quæ transcendentaliter refertur, nequit sine hoc respectu subiectum illud agnosci, cum verò respectus sine termino nequeat intelligi, sit subiectum relatum transcendentaliter cognosci non posse sine termino, ad què refertur. Neque id competit relationi predicamentali, quia illi nulla simplex essentia convenit, cum consistat in aggregato fundamèti, & termini, quod dicit essentiam fundamèti, & essentiam termini à fundamèto distincti. Desumitur etiam hæc definitio ex doctrina, quam tradit Caiet. l. p. q. 77. art. 3. vbi dicit terminum relatiui transcendentalis duo habiturum esse. Primum ut non sit intrinsecus rei, hoc est, ut distinguatur à relatione; secundum, ut sit internus definitioni, hoc est ut ingrediatur illius definitionem, ita ut hæc non possit dari, nec entitas quidditatiuè cognosci sine illo.

- 14 Vltimò aduerto hæc relationes transcendentales à pluribus non vocari absolute relationes, sed respectus, quia existimant nomen relationis tantum relationibus predicamentali-
bus, vel quasi predicamentali-
bus, sicuti sunt diuine relationes, cõpetere. Ob hæc forsitan ratione vulgò dicitur relatiua transcendentalia esse simpliciter entia absoluta, & ob eandem relatiua transcendentalia relatiua secundum dici forsitan non pauci appellat, quia quod nõ est predicamentali relatiu non dicitur habere relationem, sed respectu, quia tantum predicamentalis relationis absolute gaudet. Huc loquendi modum obseruat P. Vall. in paraphrasi tertiæ partis c. ad aliquid, cõnotat. 3. *Secundum diuisione.* vbi asserit relatiua secundum dici non esse relatiua, sed poni in aliis predicamentis, habere tamè habitudinè quandam ad aliud, & postea subdit relatiua secundum dici esse illa, quæ dicunt aliquid absolute cum relatione adiuncta. Exèplum adducit in scientia, quæ dicit qualitatè quandam, quæ sibi habet adiunctam relationem ad obiectu scibile. Quibus clarè docet relatiua transcendentalia, quæ vocat relatiua secundum dici non dicere propriè relationem ad terminu, sed habitudinè quandam, vbi distinguit habitudè seu respectu à relatione, quia non quicunque respectus, sed tantum predicamentalis absolute relatio dicitur. Desumpsit Vallius huc, loquendi modum ab Scoto, & Antonio Andrea quos ipse refert asserentes diuisionem in relatiua secundum esse hoc est predicamentalia, & secundum dici quibus transcendentalia cõprehenduntur quæ per alia predicamenta vagantur, non esse diuisionem relatiui, sed entis, quia cū alterum à mēbris diuidentibus, videlicet relatiua secundum dici, seu transcendentalia, relatiua non dicuntur, quia non ponuntur in speciali hoc predicamēto, ratio ab illis abstracta relatiua dici nequit. Eandem doctrinam expressè tradit P. Didac. Ruiz tom. de scientia Dei disp. 5. sect. 2. n. 5. vbi docet tantum relationes predicamentales, & quasi predicamentales, quales sunt diuine relationes simpliciter dici relationes; ibidemq; grauius Doctoru auctoritate intendit probare scientiā Dei dicere habitudinè seu respectu ad obiectu primariu, & non dicere relationem ad illud, & tom. de volunt. disp. 5. sect. 4. n. 4. asserit solum relationem predicamentale esse absolute relationem. Ab hac mēte non alienus videtur fuisse P. Soar. disp. 7. Met. sect. 4. vbi differētiā assignat inter relationem predicamentalem, & raro habitudinem transcendentalē relationem, & frequentissimè respectu transcendentalē appellat. Questio hæc tantum

Fr anc. de Ouedo, Philosoph. Tom. II.

est de modo loquendi, explicui naturam relationis predicamentalis, & transcendentalis respectus, seu habitudinis: an verò hæc transcendentalis habitudo dicenda sit relatio transcendentalis, vel tantum transcendentalis respectus, de nomine tantum est quæstio, in qua standum est loquendi modo, quem ex antiquis recepi, in quo multum de-
fero Nostro Ruisio propter illius eruditionem, & in euoluendis scriptis antiquorum Patrum, & Scholasticorum supra omnes, quos nostra pertulit ætas, diligentiam.

PUNCTUM II.

An respectus transcendentalis possit esse ad ens non possibile.

Fert communis sententia respectum transcendentalem requirere terminum saltem possibilem, ita P. Valq. & alij plurimi, qui hanc tradunt differentiam inter relationem predicamentalem, & transcendentalē respectum: quod illa termino existentii gaudeat, hic verò possibilitate termini, quam necessariò exigit sit contenta.

Oppositam sententiam videlicet respectum realem transcendentalem posse ferri in terminum non possibilem, seu repugnantem defendunt Doctores non pauci Sconcin. 5. Metaph. q. 29. quam tradidit Philosophus 5. Met. text. 20. vbi asserit scientiam ad scibile referri, constat autem scibile sæpè esse ens rationis. Expressè sententiam hanc amplectuntur Greg. in 1. dist. 28. q. 2. Sconcin. 5. Metaph. q. 29. P. Soar. disp. 47. Metaph. sect. 4. n. 5. licet tantum id tradat de relatione, quæ ad aliud refertur per modum obiecti, P. Didac. Ruiz de scientia disp. 5. sect. 2. n. 13. & sæpè alibi P. Vallius de prædic. relationis c. 3. q. 6. Eam sententiam vt veram supponit P. Albertinus de prædic. ad aliquid q. 5. n. 10. P. Hurt. disp. 14. Physicæ sect. 2. n. 17. vbi hæc habet. *Respondeo primo ad puram chimæram posse esse relationem realis entis transcendentalis.*

Ab hac sententia, quam verbis relatis tradiderat Hurt. verbis dilcedere voluit disp. 15. Met. sect. 9. § 101. vbi docet ex P. Valq. omnem relationem transcendentalem requirere terminum possibilem ea ratione quæ est terminus, addit § 103. *Prudens addidi in conclusione, nisi terminus sit possibilis ea ratione quæ est terminus,* præuidit enim cognitionem chimære transcendentaliter referri ad suum obiectum, quod possibile non est, quam obiectionem sic præoccupat dicendo cognitionem referri ad chimæram vt obiectum, non verò ad illam vt possibilem, ac proinde asserit terminum relationis, quam dicit cognitio possibile esse ea ratione, quæ est terminus non verò possibile esse in ordine ad existendum. Hurtadum in sua sententia promouit, & ad meam vel inuitum traho. Cognitio refertur ad chimæram secundum id quod ex parte Chimære terminat cognitionem, sed id quod ex parte Chimære terminat cognitionem est possibilitas, & existentia ipsius chimære, quia ego apprehendo chimæram possibilem esse, & actu existere: ergo refertur ad illam vt possibile, & vt existentem. Possibilitas, & existentia chimære, est purum figmentum: ergo relatio transcendentalis, quam dicit cognitio respicit tanquam terminum formalitatè quandam, quæ est purum figmentum. Si dicas cognitionem referri ad possibilitatem, & existentiam chimære, quæ in ordine ad se repugnant, & sunt posibles in ordine ad terminandam relationem transcendentalē solutionem admittam, quia non est dicere chimæram esse possibilem sub aliqua ratione, quæ se teneat ex parte ipsius, neque possibilem esse formalitatem ad quam terminetur relatio transcendentalis, quam dicit cognitio, sed tantum dicitur formalitatem, quæ in se possibilis non est, posse terminare relationem realem transcendentalem, quod tantum intendunt authores asserentes respectum realem transcendentalem posse terminari ad obiectum in se repugnans.

Secundò contra Hurtadum arguo, & probo respectum realem transcendentalem posse respicere terminum, qui in se repugnet. Chimæra, quæ est impossibilis in ordine ad se, possibilis est in ratione obiecti, & in ratione termini relationis, quam dicit cognitio ad suum obiectum: ergo etiam si entitas sit impossibilis in ordine ad se, poterit esse possibilis in ordine ad terminandum quemcumque transcendentalē respectum. Si neges cognitionem referri ad obiectum, dicito, quidnam sit in cognitione esse cognitionem huius obiecti, & non illius, non posse

posse ipsam cognitionem intuitivè, & expressè cognosci non cognito illius obiecto: repræsentare formaliter hoc obiectum, & non illud: hoc tantum est intrinsecum cognitioni; & est ad aliud: ergo est respectus transcendentalis. Similis huic respectus est, qui reperitur in virtute productiva ad effectum, quem potest producere, quia illum in se continet, & diverso modo se habet respectu illius, ac respectu alijs entitatis, ignis enim antecederet ad omnem productionem est focus ad producendum calorem, & non producendam frigiditatem. Ex quo rectè infertur diverso modo se habere respectu caloris, quàm respectu frigiditatis, qui diversus modus se habendi est habitudo quædam, & certus ordo ad calorem, quem non habet ignis ad frigiditatem, cumque ordo iste intrinsecus sit, & identificetur cū igne, seu virtute productiva cuiusvis causæ, transcendentalis respectus dicitur. Eodem ergo modo dicitur cognitio hircocerui intrinsecum respectum dicere ad hircocerum, quia speciali modo se habet respectu hircocerui, quo non se habet respectu Hippocentauri, cū sit representatio hircocerui & non Hippocentauri. Urgeat: Siue cognitio dicat relationem transcendentalem, siue illam non dicat ad chimæram cuius est representatio, chimæra non existens, & repugnans terminat cognitionem: ergo si cuti id quod in se non existit, & repugnat, potest esse terminus cognitionis, potest etiam esse terminus relationis. Vnde ergo existentiam, & possibilitatem ad terminandam relationem desideras, quam non exposcis ad terminandam cognitionem? fortius eadem conclusio probanda esset, ex eo quod quælibet virtus productiva creata existit independentem ab existentia, & possibilitate effectus, quem potest producere, & nihilominus retinet ordinem transcendentalem ad talem effectum, ex quo infertur ordinem transcendentalem existere independentem à possibilitate, existentia, seu repugnantia effectus, & consequenter talem ordinem exiturum etiam si effectus repugnetur. Superse- deo tamen modò ab hac ratione, quia antecedit illud, videlicet virtutem productivam creatam existere independentem ab existentia, possibilitate, & repugnantia effectus, & adhuc retinere relationem transcendentalem ad illum, longa indiget probatione, quàm vberem, efficacemque præstabo Punct. 4. & præcedens conclusio fortius stabilietur. Secundo probabo eodem Punct. 4. quod si virtus productiva esset connexa cum possibilitate effectus eamdem connexionem habituram cum existentia eiusdem effectus, inferamque ex eo, quod virtus productiva non sit connexa cum effectu existente, connexionem non habere cum effectu possibili, quæ ratio eamdem vim habet respectu relationis, si enim hæc consequentia est legitima: Virtus productiva non est connexa cum effectu existente: ergo neque cum possibili, eodem modo hæc erit legitima illatio: Relatio transcendentalis non est connexa cum existentia effectus: ergo neque cum possibilitate eiusdem, cū virtus productiva, & relatio transcendentalis, quam dicit talis virtus eūdem terminum respiciant, & formaliter non distinguantur, relatio enim ideo transcendentalis dicitur, quia est imbuta in ipsis prædicatis, per quæ constituitur entitas, quæ dicitur transcendentaliter relata, quod est transcendere rei essentiam. Vim illationis ostendam Puncto citato, ex qua firmius stabilietur nostra conclusio, quam placuit in hoc Puncto præmittere gravium Doctorum auctoritate firmatam, ne quis existimaret absurdam esse sententiam, quæ cogeret nos asserere, posse dari respectum transcendentalem ad terminum non existentem, neque possibilem, & hoc consequens vi illationis extortum admitti, quod tradendum esset independentem ab omni alia conclusione, propter rationes, quibus efficaciter probatur, quibus suffragatur auctoritas Doctorum, quos pro hac re- tuli sententia, quibus non totidem oppones, qui oppositam sententiam propugnent.

5 Dixi sæpè respectum transcendentalem posse ferri in terminum, qui in se repugnet, seu qui possibilis non sit, quod si aliquando dixi ferri in ens rationis intelligendum est specificativè, non reduplicativè, & formaliter, hoc est, respectum posse ferri, in formalitatem illam, quæ denominatur ens rationis, independentem ab eo quod sit ens rationis, seu ens non repugnans. Rem explico: cognosco modò Hircocerum, hæc cognitio fertur in prædicata Hircocerui, quæ modo repugnat, in quæ eodem modo ferretur, si talia prædicata non repugnant, ex eo enim, quod Hircoceruus,

qui modo est impossibilis, possibilis fieret, non sequeatur per locum intrinsecum repugnare cognitionem, quam modo habeo de Hircoceruo: ergo hæc cognitio independentem est ab eo quod prædicata Hircocerui repugnet, seu sit cognitio eamdem independentem habet: ergo non petit ferri in ens rationis formaliter, sed tantum petit, & intrinsecè habet ferri in hæc prædicata Hircocerui, siue ipsa repugnent, siue sint possibilis, quod est extrinsecum cognitioni, & respectui cum illa identificato, quibus tantum intrinsecè cõpetit ferri in prædicata Hircocerui, quæ modo repugnant, in quæ ferrentur eodem modo, etiam si talia prædicata non repugnant. Eodem modo de transcendentalibus respectibus, qui modo terminos non repugnantes respiciunt, qui eodem respectu etiam tales termini repugnant. Rem explico eodem cognitionis exemplo. Cognosco modo equum cognitione abstractiva, hæc cognitio intrinsecè habet ferri in hoc obiectum, quod modo non repugnat, non tamen intrinsecè habet, neque petit tale obiectum non repugnare, quia si equus, qui modo possibilis est repugnans esset, eamdem possem cognitionem habere, quam modo de illo habeo, sic de omnibus respectibus transcendentibus iudicium fero terminorum, à quibus respectus non alio modo depèdent in aliquo genere causæ, quia si deficit terminus à quo relatio essentialiter dependet in genere causæ efficietis, deficit necessariò respectus, non præcisè, quia deficit terminus relationis, sed quia deficit principium effectivum talis respectus, sic deficeret respectus, quæ dicit actio ad principium effectivum principio effectivo deficiente, non quia actio refertur ad principium actuum, tanquam ad terminum, quia hac relatione seclusa eodem modo deficeret, sed quia actio essentialiter depèdet à principio activo. Sic dicerem de quacunque creatura, quæ repugnetur si per impossibile repugnetur Deus, à quo tanquam à causâ prima essentialiter omnis creatura dependet.

Obiicies repugnante termino relationis transcendentalis, v.g. repugnante calore, non est calor: ergo non est aliquid, quod possit terminare respectum transcendentalem, quæ dicit virtus productiva ad calorem, tanquam ad terminum: ergo ex eo præcisè quod repugnet calor repugnat respectus transcendentalis ad calorem. Resp. calore non existente, & positiuè repugnante non esse aliquid physicè existens, aut possibile, quod possit terminare respectum virtutis productivæ, nihilominus ad hunc posse talè virtutem terminari calore non existente, & repugnante, quia id quod non existit, & quod repugnat potest terminare respectum virtutis productivæ, sicuti illud quod non existit, & repugnat potest terminare cognitionem actu existentem, ad terminandum enim non requiritur possibilitas, aut existentia. Ex hac doctrina ad formam argumenti potest responderi distinguendo illud antecedens: repugnante calore non existit calor physicè, & in se, concedo, terminativè nego: sicut posita cognitione existentie chimære existentia chimære, quæ non est physicè, & in se terminativè respectu cognitionis: sic non existit effectus physicè, & in se posito respectu ad illum potest esse terminativè in ordine ad talè respectum. Si dicas chimæram, in quam fertur cognitio, esse in cognitione tanquam obiectum in potestate, & prototypus in imagine, & repræsentatione, eodè modo dicam ego effectum, qui repugnat, terminantè respectum, quem dicit ad illum virtus productiva esse in ipsa virtute productiva, tanquam effectus in causâ, & terminus in sua relatione. Si roges quidnam esset effectum repugnantem esse in causâ, interrogabo ego, quid sit obiectum cognitum esse in cognitione, sicut enim nihil est aliud quàm cognitio hanc esse repræsentationem talis obiecti, & non posse ipsam cognosci non cognito illo obiecto, sic effectum esse in causâ nihil aliud est, quam hanc causam habere ex se sufficientem virtutem ad ponendum talem effectum extra causas, & non posse cognosci tali effectum non cognito.

PUNCTUM III.

*An eadem entitas possit ad seipsam transcendentali-
ter referri.*

Nihil posse aliquo respectu reali, neque transcendentali, neque prædicamentali ad se ipsam referri, neque ad relationes, rationis distinctionem sufficere huiusque authorum

authorum consensu stabilitum est. Id expresse docuit P. Soar. in *Metaph.* disp. 47. sect. 4. n. 4. quod fere omnes auctores supponunt, non tamen olim defecere, qui aliter sentirent asserentes in eo differre relationem transcendentalem, & predicamentalem, quod transcendentalis possit versari inter extrema quæ per rationem tantum distinguantur. Hos suppresso nomine refert, & impugnat P. Soar. modo citatus. Eandem opinionem excinnavit modo P. Didac. Ruiz, illamque in lucem dedit. de scientia dei, disp. 5. sect. 2. ubi defendit cognitionem, & volitionem divinam transcendentem referri ad suum obiectum, etiam primum, & argumentum petito ex identitate actus cum obiecto respondet relationem transcendentalem non requirere termini distinctionem, sicuti non requirit illius existentiam. Refert pro hac sententia quam plures Scolasticos, in quibus P. Valq. apud quem nihil frequentius lego, quam Deum esse absolutum ab omni respectu, & relatione, ita non leui fundamento de respectu rationis possumus Ruiz interpretari, quod expressisse videtur n. 5. ubi affirmat esse meram denominationem extrinsecam, & relationem rationis, quidquid Deus habet relationis. Nihilominus huius auctoris mens mihi valde dubia est, quia tota illa sectio, & sæpe alibi respectum transcendentem tribuit actibus intellectus, & voluntatis Dei ad ipsum Deum ut obiectum, quem respectum negat aliis prædicatis, quibus relatio rationis facile posset concedi, & rationes quas Ruissius adducit de respectu reali videtur procedere, id autem quod modò retuli de relatione rationis forsan dictum est, quia relatio transcendentis ut ait ipse Ruiz ibid. relatio non est, sed respectus, & hac ratione respectus realis transcendentis, relatio rationis dici poterit, præsi illorum, qui conceptum illum realem, quem nos relationem transcendentem vocamus, omnino eundem admittunt, & illum non relationem, sed respectum volunt appellari.

2. Quidquid sit de mente Ruissii fundamentum, quod adducit non est probabiliter specie defuturum, ad affirmandum eandem entitatem posse ad seipsam transcendentem referri. Præcipuum, quod adducit hoc est. Relatio transcendentis in eo consistit ut res absoluta (intelligi de relatione prædicamentali) in genere substantiæ, vel alterius prædicamenti non possit intelligi, nisi rem aliam intelligendo in obliquo, cum qua habet quidditativam connexionem quocumque genere causalitatis, aut concatenationis. Quemadmodum materia non potest intelligi nisi in obliquo intelligendo formam, saltem ut possibilem, & potentia non potest intelligi nisi in obliquo intelligendo actum cuius est potestas. Sed cognitio Dei, qua seipsam cognoscit talis est, ut non possit intelligi nisi intelligendo simul in obliquo Deum, aut creaturas, tanquam obiectum, quod per illam cognoscitur: ergo cognitio Dei dicit respectum transcendentem ad ipsum Deum. Confirmatur, sicuti quælibet cognitio creata obiecti distincti est cognitio talis obiecti, sic cognitio reflexiva supra seipsam, siue increata, siue creata est cognitio sui ipsius: ergo sicuti cognitio transcendentem referitur ad obiectum distinctum, quia est cognitio talis obiecti, sic transcendentem referitur ad se ipsam, quia est sui ipsius cognitio, magis enim intrinsecè est cognita cognitio, quæ per se ipsam cognoscitur, quam obiectum quod extrinsecè denominatur cognitum à cognitione distincta. Urgeo: Identitas non obstat ut cognitio, saltem divina sit sui ipsius cognitio, & ut à se ipsa denominetur cognita, si-bique præbeat denominationem obiecti, & repræsentati: ergo identitas non obest ut eadem cognitio se ipsam respiciat, quod si dicitur cognitio se ipsam respicere ut obiectum, cum non se respiciat per aliquid superadditum, sed per se ipsam, ipsa cognitio erit respectus sui ipsius ad se ipsam. Discursum tradidisse videtur Angelicus Doctor 1. p. q. 19. art. 3. in corpore his verbis: *Voluntas enim divina necessariam habet habitudinem ad bonitatem suam, quæ est proprium eius obiectum.* quibus verbis Angelicus Doctor colligere videtur voluntatem divinam habere habitudinem ad bonitatem Dei, quia hæc est illius obiectum unde adhuc in extremis identificatis, quorum unum se habet ut actus, & aliud ut obiectum habitudinem infert Angelicus Doctor ex eo quod unum se habet ut actus, & aliud ut obiectum.

3. Iuxta doctrinam hanc respectus transcendentis concedendus esset omni actui intellectus & voluntatis increato, aut creato, qui supra seipsam reflecteret, & esset amor, seu cognitio sui ipsius. Admittendus etiam esset respectus iste in virtute productiva creata ad se ipsam in probabili

sententia multorum, qui asserunt posse eandem entitatem seipsam per secundam actionem producere, quia sicuti cognitio reflexiva supra seipsam est cognitio sui ipsius, ita talis virtus productiva esset virtus productiva sui ipsius, & virtualis continentia eiusdem in seipsa. Potiorque iure dicendum esset talem virtutem non posse intuitivè cognoscere, quin ipsa etiam in obliquo cognosceretur, quatenus in seipsa contenta, & potens produci à seipsa. Addo virtutem in actu secundo seipsam attingere, & producere per causalitatem superadditam respectu cuius eadem entitas minus obit principij, & termini strictè, & rigorosè, quia actio physice ab hac virtute erit tanquam à principio activo, & physice eam virtutem attingit tanquam proprium terminum, in cognitione verò reflexa cum non seipsam per aliquid superadditum attingat, neque possit attingere, non ita facile potest hic transcendentalis ordo reperiri. Dices sequi ex hac doctrina intellectum creatum dicere transcendentem ordinem ad se ipsam, quia sicuti potentia illa ad seipsam transcendentem referretur, quia se ipsam per actionem attingeret. Resp. virtutem productivam immediatè referri ad effectus, quos in se continet, potentiam autem intentionalem non referri immediatè ad obiecta, sed tantum ad actus, quorum est productiva, & qui in virtute illius continentur, sed tantum dicitur potentia ad obiecta referri, quia refertur ad actus, qui ad obiecta referuntur.

4. Arguit P. Soar. ut probet requiri distinctionem realem extremorum ad relationem transcendentem, quia si distinctio rationis sufficeret identitas posset dici respectus transcendentis. Resp. identitatem non esse speciale prædicatum in re identificata: neque adhuc posse dici prædicatum transcendens, quia cognoscere identitatem prædicatum nihil aliud est, quam cognoscere simplicem entitatem, in qua non sunt distincta, illa quæ ut distincta apprehenduntur, & idem est dicere animal, & rationale identificatur, ac dicere animal rationale, quæ ut duo apprehenduntur, duo non sunt, sed unus simplex homo. Neque ad huc respectum quælibet rationis distinctio sufficit, imò actualis rationis distinctio semper impertinet, quid enim potest præstare pura fictio respectui transcendentem reali? Sed requiritur quædam formalitas, quæ realiter omni figmento secluso supra seipsam reflectat, quod tantum ait Ruissius cōvenire intellectui, & volitioni divinæ, quæ subtiliter hunc modum reflectendi supra seipsas habent. Neque fundamento aliquo dici posset animal transcendentem ad rationale referri, quia hæc prædicta in se, ut absoluta apprehenduntur, & necessum non est ad hoc ut cognoscatur unum, alterum in obliquo cognosci, neque potest concipi aliquid reale, quod unum habeat respectu alterius: quod enim animal se habeat per modum potentie, & rationale per modum actus, & quod animal sit contrahibile, & rationale potens contrahere est totum opus intellectus, quo secluso animal contrahibile non est, neque rationale potens contrahere, neque reperitur animal, & rationale capacia harum denominationum, quæ tantum illis competunt in statu præcisionis, quæ habent ab intellectu. Cognitio verò secum identificata realiter est cognitio sui ipsius, & seipsam cognoscit, & realiter est cognita, & omni figmento secluso cognitio divina est cognoscens, est cognitio, & est cognita per suam eandem entitatem.

5. Nihilominus standum est communi sententiæ, quæ asserit nullum posse ordinem, neque respectum prædicamentalem, aut transcendentem, aliudve generis reperiri, qui sit respectus realis, & non purè rationis. Rationem desumo ex definitione respectus transcendentis, quam ipse Ruissius adducit. Illud dicitur transcendentem referri, quod non potest intelligi sine alio: ergo respectus transcendentis semper est respectu aliud. Sed demus sufficere ad relationem transcendentem rem non posse directè cognosci, quin ipsa etiam oblique cognoscatur, ac si esset alia eo modo, quo cognoscimus cognitionem reflectentem supra seipsam, cum dicimus: hæc cognitio est cognitio sui ipsius, in qua cognitione terminata ad cognitionem supra seipsam reflexivam hæc cognitio directè cognoscitur, & quasi iterum reflexivè, qui duo modi cognoscendi explicantur, cum dicimus *cognitio sui ipsius*. Primum enim verbum cognitio significat cognitionem illam reflectentem, ut obiectum directum, illud autem *sui ipsius* eandem cognitionem, ut obiectum obliquum significat. Adhuc admissio sufficere ad respectum transcendentem entitatem eandem oblique cognoscendam esse, ex eo quod

directè cognoscatur, probo neque ex hoc capite posse adhuc in entitatibus huiusmodi reflexivis hunc respectu infertur in cognitione ad seipsam terminata, & cognita per se ipsa esse cognitionem, & esse cognita ex parte ipsius cognitionis formalissimè est idem, quia per eandem entitatè omnino in se indivisibile, per quam cognitio dicitur talis, per eandem est cognita, neque minus intrinsecè est huic cognitioni supra seipsam reflexivà esse cognitionem, quàm esse cognitã: ergo qui huiusmodi entitatem, ut est in se, intuitivè cognosceret, non alia ratione in illa cognosceret rationem cognitionis, quam rationem cognitæ: ergo non in recto cognosceret ipsam, ut cognitionem, & in obliquo ipsam, ut cognitã, neque cognitio illa intuitiva cognitionis reflecteretur supra seipsam hanc semel in recto, & quasi iterum in obliquo eandem attingeret, sicuti significatur his vocibus *cognitio sui ipsius*, sed tunc quod correspondet tanquam objectu significatū per has voces *cognitio sui ipsius*, nō sicut per illas significatur vñ in recto, & aliud in obliquo; sed utrūque æquè in recto, & ut omnino indistinctū, & indivisibiliter idē eodē omnino modo sicuti in re se habet, ex vi intuitivæ cognitionis representaretur. Neq; adhuc in hac cognitione reflecteretur supra se ipsam fundamentū reperiri potest quod in actione & passione reperitur, ut possit diverso modo capi cū diversis connotatis in recto, & in obliquo, quia entitas physica, quæ actio & passio dicitur connotat principia realiter distincta in ordine ad quæ dicitur actio, & passio, & ita, adhuc qui intuitivè cognosceret talem entitatē, cognosceret dici actionē per ordinē ad principium actiū, & dici passionē per ordinē ad principium passiū, in illa verò cognitione supra se ipsam reflectente intrinsecè per se ipsam quolibet connotato secluso diceretur cognitio, & diceretur cognita absq; vlla distinctione ex parte ipsius, ut cognitionis, & ut cognitæ. Aded vera est doctrina tradita, ut si cōsideremus cognitionē divinam reflectentē non supra aliquod attributū distinctū formaliter à cognitione, aut supra essentiā, si hæc ab essentia formaliter distinguitur, sed formalissimè supra ipsam rationē formale cognitionis, neq; per intellectū præscindere poterimus in ipsa cognitione rationē actus, & rationē obiecti, quia nulla formalitas est in ea cognitione formaliter ut cognitio est, quæ nō sit cognita, & quæ nō se teneat quasi ex parte obiecti, neq; aliter cognoscitur quàm est, quæ ratione asserit Henr. tract. 1. disp. 4. c. 1. n. 6. rationē formale cognitionis diuinæ, ut cognitæ per se ipsam non habere rationē obiecti, quia in tali cognitione reflecteretur supra suamet formalitatē, non potest, neq; per intellectum reperiri duplex ratio, quarum vna habeat formalitatem actus, & altera formalitatem obiecti.

Ex doctrina tradita solutio habet fundamentū quo intendebat P. Ruiz probare huiusmodi entitates supra se ipsas reflectentes dicere respectum transcendentalē ad seipsas, negandū enim est ex vi cognitionis quæ intuitivè cognoscerentur, cognoscendas esse obliq; ut possint directè cognosci, quod non ita euenturū iam probavi. Similiter dicendū est cognitione supra seipsam reflectente non distinguī à ratione formali talis cognitionis rationē reflexionis, seu illud quod significatur per illa verba *sui ipsius*, quia cū dicitur huiusmodi cognitionem esse cognitionē *sui ipsius* cognoscitur ex vi intuitivæ cognitionis per modū vnius simplicissimæ, & impartibilis entitatis, quæ secundum se totam in recto cognoscitur, & nulla ratione in obliquo. Testimonium Angelici Doctoris rem non probat, & extra intentum Doctoris Angelici adducitur, quia sanctus Doctor loco citato tantū intendebat explicare Deum quædam obiecta amare necessitate antecedenti, alia necessitate ex suppositione, & verba supra citata dixit ad significandum Deum se ipsum amare necessariò necessitate antecedenti, neque legenti articulum D. Thomæ dubitare licebit hanc fuisse illius mentem, & nihil de transcendentalibus respectibus ex prædictis verbis posse deduci.

PUNCTUM IV.

De connexionē causæ cum possibilitate effectus.

§. I.

Aliorum sententia.

Non disputo in præsentium, an causa transcendentaliter referatur ad effectum; sed an habeat connexio-

nem cum effectu saltem ut possibili, quæ duo realiter distinguntur ut probabo Punct. 6. vbi dicam causam creatam non connexam cum existentia, neque cum possibilitate effectus transcendentaliter referri ad existentiam effectus, quem in se virtualiter continet.

Causam creatam necessariam habere connexionem docet cōmunis sententia. Idem de increata docent Grat. 1. in 1. p. lib. 3. contr. 1. tract. 6. disp. 1. sect. 5. n. 25. & cōtr. 2. tract. 2. disp. 3. P. Soar. c. 9. n. 13. vbi fatetur deficere qualibet creatura possibili Deum defecturum. P. Her. tract. de scientia disp. 5. c. 4. P. Salas 1. tract. 2. disp. 4. sect. 2. n. 13. P. Falol. q. 12. art. 18. n. 68. consentit P. Didac. Ruiz tom. de Trinitate disp. 5. sect. 2. concl. 4. vbi docet Verbum Dei futurum esse aliud quidditativè diversum à verbo, quod genitum est, si creature fuissent possibiles.

Omnipotentiam nullam habere connexionem cū creaturā possibilitate defendunt P. Valq. t. 1. in 1. p. disp. 6. c. 2. & disp. 50. c. 4. 5. & 6. & latè disp. 104. c. 6. Basil. Legion. in quodlib. q. 8. Scholastica c. 5. & relect. 5. P. Arub. t. 1. in 1. p. disp. 30. disp. 99. cap. 3. vbi docet oppositum probabiliter dici non posse, & contendit idem docuisse P. Soar. in Metaph. disp. 30. sect. 15. & 26. & disp. 47. sect. 15. 17. & 28. quod fundamentum non caret. Idem tenet P. Alarcon tract. de scientia disp. 2. c. 4. De causis creatis eadem ratione philosophantur, Basil. Legionens. supra & P. Fonj. Met. c. 1. sect. 4. vbi ait maximam Philosophiæ partem sentire scientiam non referri ad obiectum, neque sensus ad qualitates, neque materiam ad formam essentiali habitu, sed accidentali, possidere has entitates in alia vita ut in se sunt sine aliquo respectu cognosci, qui omnes consequenter dicunt materiam nullam habere connexionem cum forma, quæ ex illa potest educi, omnes enim entitates create relatione dicunt ad illas, cum quibus sunt connexæ, & nulla potest quidditativè, adhuc in alia vita, cognosci non cognita alia, cum quæ, saltem ut possibiles, connexionē habet necessariam. Consentunt plures ex polioribus recentibus, & P. Arriag. communis sententiæ propugnator fatetur disp. 6. c. 3. nulla experientia, neque ratione à priori, aut à posteriori posse impugnari sententiam, quæ huiusmodi connexionem, & relationem inter causam & effectum, ut possibilem negat: ex quo infero absque experientia, & sine ratione à priori, aut à posteriori connexionem istam inter causam, & effectum defendi, si enim aliqua esset ad hanc connexionem propugnandam, eadem impugnaretur sententia, quæ hanc negat connexionem.

Mediam aliam sententiam meditat est P. Ripald. t. 1. de supernat. disp. 32. sect. 2. vbi docet omnem creatam potentiam connexionem habere cum possibilitate effectuum, quos potest naturaliter producere, & respectu cuius potentia naturalis dicitur, nullam tamen connexionem habere cum effectibus, quos tantum supernaturaliter alio principio adiuta valere efficere, respectu quorum potentia obiectualis dicitur. Itaque asserit repugnante quacūque naturali cognitione, quam modo intellectus naturaliter potest producere repugnaturum intellectum, nulla tamen cognitione naturali repugnante, etiam omnes actus supernaturales fidei, & charitatis aliarumque virtutum infusarum repugnarent intellectum, potentiaque, quæ his actibus supernaturalibus modò se exercent easdem omnino absque vlla repugnantia permanens. Plures pro hac sententia refert, quos omnes abs re adducit.

§. II.

Propria sententia.

Conseo causam increatam, & creatas omnes nullam habere connexionem cum possibilitate alicuius effectus, quem naturaliter, aut supernaturaliter possit producere, sed quocumque effectu repugnante illius virtutē productivam eandem omnino permanens, etiam talis effectus non repugnaret. Disponat animū ad assensum huius conclusionis nullam experientiam, aut rationem à priori, aut à posteriori reperiri, quæ oppositam suadeat, & probeat dari huiusmodi connexionem inter causam, & possibilitatem effectus, quem in sua virtute continet, quod fatetur Arriag. supra citatus. Deinde monco præcisam possibilitatem effectus, seu effectum, qui non existit, possibilem esse, nihil esse physicum in rerum natura actu existentis, & dū effectus possibilis non existit, æquè non esse ac chimæ, quæ intrinsecè repugnat ut probavi Controv. 2. Punct. 1. hoc

hoc posito inquiri quo genere dependentia possit dependere meus animus rationalis ab intellectu pure possibili, quam nunquam eliciet, imò neque proximè poterit elicere ex defectu principij, speciei videlicet requisitæ ad talem intellectum, quam nunquam habebit? Dices, intellectum dependere à possibilitate cuiusvis intellectio- nis tanquam ab effectu, seu tanquam à termino relationis transcendentalis. Sed rursus inquiri, quæ dependentia pos- sit esse tanquam ab effectu, seu tanquā à termino à re neq; existente, neque exitura, quomodo virtus physica causæ possit physicè dependere à re, quæ non est, neque erit? Res- pondebis causam dependere à possibilitate effectus, quæ possibilitas actu est, etiam si effectus neque existat, neque sit exiturus. Contrā: possibilitas effectus, qui non existit, phy- sicè non est, sed tantum obiectivè, quia intrinseca possibi- litas, ut dicebam Controu. 2. Punct. 2. ab existentia non di- stinguitur, & quando existentia actu non est, neque phy- sicè est possibilitas, licet absolute dicamus ens esse possibi- le, & dari possibilitatem rei non existentis, quia hoc lo- quendi modo tantum intendimus significare obiectivam possibilitatem, seu quod nulla daretur repugnantia, si res existeret, seu quod existeret, si Deus vellet illam produ- cere, quæ omnia non dicunt aliquid, quod physicè sit, sed tan- tum quod esset, & modò æquè non est ac non est chi- mæra: ergo concipi nequit nunc temporis causam depen- dere ab effectu, qui nunc non est ac non est chimæra, & tantum differt obiectivè ab hac, quia esset si causæ ap- plicarentur ad illius productionem, seu si Deus vellet illum producere, quod non habet chimæra: ergo sicuti non potest causa dependere à chimæra, quæ non est, ita non potest de- pendere à re possibili, quæ non est, sed esset, illud enim quod esset si absolute non est omnino est impertinens ad hoc ut aliquid hic & nunc existat de facto. Malè ergo ab- que vrgenti fundamento dicitur causam habere connexionem cum possibilitate effectus, quod est dicere, habere connexionem cum illo, quod esset, & de facto per statum absolutum in nihilo differt à chimæra.

6 Arguo secundò: Causa non dependet ab existentia effe- ctus: ergo neque à possibilitate effectus. Antecedens ad- mittunt omnes: Consequentiam probò. Possibilitas, & exi- stentia, ut dicebam loco citato sunt omnino idem; ergo si existentia causæ non dependet ab existentia effectus, non dependet à possibilitate eiusdem effectus. Respondebis causam dependere ab existentia, ut possibili non ut existi- ti. Contrā: Existentia ut possibilis, & ut existens formalis- sime non distinguuntur, neque existentia ut existens addit aliquid supra existentiam, quia existentia est ultimus actus possibilitatis, supra quem non cadit alius actus, quo magis possibilitas reducatur ad actum. Respondebis secundò exi- stentiam, & possibilitatem formaliter esse omnino idè, & ab utraque æquè dependere virtutem causæ, quæ sicuti non requirit existentiam effectus, ita neque possibilitatem il- lius intrinsecam, quæ physicè sit, sed quæ tantum sit obie- ctivè, quæ ratione dependet ab existentia, cuius esse obie- ctivum requiritur, ut sit causa, quia tamen existentia tantum obiectivè existens absolute quoad nos non dicitur existi- tia, sed possibilitas: ideo dicere solemus causam non depen- dere ab existentia effectus, sed ab illius possibilitate, quod est dicere ad existentia causæ non requiritur quod existat effectus, sed quod existeret, si applicarentur causæ ad illius productionem, seu si Deus vellet illum producere. Magni facio hoc argumentum, cuius difficultas, licet coincadat cum difficultate præcedentis, & in re sit eadem cum illa, tamè extorquet id, quod præcedens argumentum efficaciter prop- pugnat, videlicet causam dependere ab effectu possibili esse dependere ab illo quod non est, sed esset, quæ depen- dentia æquè concipitur, quia, ut dicebam supra, illud quod est ab illo quod non est nullo modo dependere potest.

7 Instabis. Veritas conditionata dependet ab obiecto quod esset, quo deficiente veritas non existeret, & tamen veritas conditionata actu est: ergo aliquid quod est, depen- det ab obiecto, quod non est, sed esset. Resp. veritatem conditionatam, & quamlibet aliam componi ex actu, & obiecto, & ita deficiente obiecto veritatem defecturam, quia deficeret quædam illius pars, videlicet ipsum obiectum, non quia deficeret aliquid adæquatè distinctum ab obie- cto, quod deficeret ex eo, quod obiectum deficeret. Veri- tatem componi ex actu & obiecto probavi Controu. 6. de anima Punct. 1. Adhuc instabis: entitas, quæ actu est, vi- delicet veritas conditionata potest constitui per id, quod

Francisc. de Ouedo, Philosoph. tom. 11.

non est sed esset: ergo entitas, quæ actu est potest depen- dere ab illo, quod non est sed esset. Resp. veritatem esse totum quoddam morale quod potest constitui per illud, quod actu non est, sed esset, vel fuit, vel erit ut dicebam lo- co citato, virtutem autem physicam causæ esse ens phy- sicum, quod non potest physicè dependere nisi ab aliquo quod physicè existat.

Argues secundò: Actus fidei respiciunt plura obiecta, quæ actu non sunt, sed quæ fuere, erunt, vel essent: ergo ali- quid quod actu est dependere potest ab illo, quod actu non est. Resp. revelationem Dei, cui innititur actus fidei immediatè esse connexam cum cognitione actuali, quam Deus habet de illo obiecto, quia Deus loqui non potest, nisi illud quod cognoscit, aliàs posset nos fallere, & menti- ri. Cognitionem autem Dei esse connexam cum obiecto, quia cognitio Dei quatenus est extensio cognitionis, quæ Deus seipsum cognoscit, ad hoc obiectum creatum forma- liter includit ipsum obiectum, & quia Deus ex se habet propter suam infinitam perfectionem cognoscere omnia, quæ sunt, fuere, erunt, aut esse eo modo quo qualibet res se habet in sua differentia temporis. Addo deficiente ob- iecto, quod Deus cognoscit non defecturam cognitionem, quam Deus modò habet de illo secūdm suam entitatem, seu secundum id, quod cognitio intrinsecè dicit in se, sed secundum formalitatem cognitionis talis obiecti, aut se- cundum connotationem ad tale obiectum, aut secundum alium modum, quo Theologi defectum huius cognitionis explicabunt absque eo quod aliquid intrinsecum Deo de- ficiat. Ex his capitibus actus dū innititur revelationi actu existenti connexionē habet inevitabilē cum obiecto. Est tamen difficultas, quæ nos eodem modo in hac re premit de immediata connexionē entitatis physice actus fidei cū revelatione, quia actus fidei intrinsecè est connexus cum revelatione, quæ deficiente, deficeret actus fidei, & tamen revelatio non semper est actu, sed fuit, quia actus fidei, quē modò habeo, dependet ab hac revelatione facta tempore Apostolorum: ergo aliquid quod est actu potest dependere ab illo quod non est, sed esset. Resp. non sine gravi difficul- tate posse explicari connexionem essentialē actus fidei cum revelatione actu existente, ita ut implicet actus fidei non existente revelatione, de qua non nihil tetigi Contr. 6. de anima, Punct. 1. disputans de veritate actuum superna- turalium, & Controu. 14. Punct. 1. disputans de ipsorum spe- cificatione, quod si hæc connexio adeò stricta ponatur in- ter actum fidei, & revelationem, cui innititur, speciale ali- quid illius in hac materia reddet Theologus, videlicet quia nequit Deus cum auxilio supernaturali ad actum fi- dei requisito, ut author supernaturalis, concurrere ad actū fidei, qui non sit intrinsecè verus, seu cui ex defectu exi- stentiæ obiecti formalis contingat falsitas, quia indecens esset Deo talis concursus, in eo autè quod Deus concu- rat ad producendam virtutē productivam, cuius obiectum implicet, nulla potest indecētia excogitari, neque vllum caput ex quo quatenus est ex parte Dei repugnet exhibi- tio talis concursus, sicuti repugnat ad actum falsum fidei, iuxta communem sententiam, quæ defendit actus fidei es- sentialiter esse connexos cum revelatione, quam respiciūt ut obiectum formale. Quod si hæc ratio non placeat, quæ mihi satis firma non est, aliam quære, ut defendas actus fidei connexos esse cum revelationis existentia, quod tuum ar- gumentum impugnatur, potius quàm conclusionem in præ- senti traditam.

9 Rursus pro eadem sententia sic arguo: si propter aliquam rationem causa haberet connexionem cum possibilitate effectus, maxime quia dicit relationem ad illam. Sed rela- tio causæ est ad ipsam formale existentiam, ut actu exer- citam, & positam extra causas: ergo ex hoc capite connexio causæ esse debebat cum existentia effectus actu exerci- ta. Probo consequentiam: cum illo debet esse connexio causæ, ad quod causa refertur. Sed causa refertur ad exi- stentiā effectus actu exercitā: ergo connexio causæ debet esse cum existentia effectus actu exercita. Sed causa non habet connexionem cum existentia effectus actu exercita: ergo nullam habet connexionem cum effectu, adhuc ut possibili. Discursus iste integer erit si probetur minor prio- ris syllogismi, videlicet causam referri ad existentiam effe- ctus exercitam, quam probabo Punct. 6. quod specialiter institui de relatione causæ ad effectum.

Ultimò: Non repugnat virtus productiva creata talis natura, ut implicante effectu ipsa possit subsistere: ergo

Ff 3 saltem

saltem ex hoc capite posset dici virtutem productivam effectus connexionem non habere cum effectuum possibilitate, ne sine speciali fundamento hæc adlaturat connectio. Deinde æque potest percipi connectio ista propter rationes supra adductas: ergo constituenda non est talis connectio inter causas, & effectuum possibilitatem, neque nos debemus gratis conicere in difficultates, quæ in tali connectione defendenda nos premunt.

II Præcedens ratio probabiliter suadet admittendam non esse connexionem itam in causis creatis, in causa autem increata, seu in omnipotentia Dei intentum efficaciter convincere existimo, sic illam circa omnipotentiam expendo. Si respectus admittatur in omnipotentia deficiente possibilitate cuiusvis creaturæ deficeret omnipotentia, & non esset hic numero Deus. Dices totum hoc esse verum, quod non clamore, sed ratione impugno. Si omnipotentia Dei talis esset naturæ ut deficiente quacumque creatura esset defectura, non esset summè perfectæ: ergo in Deo talis omnipotentia constituenda non est. Probo antecedens: si concipiatur in Deo omnipotentia talis naturæ, quæ in se eminenter contineat omnes effectus, qui in se non repugnant, & alias ita existens independenter ab unoquoque illorum, ut quocumque, & etiam omnibus simul repugnātibz eadem permaneret, perfectior omnipotentia esset illa, quæ deficeret repugnante effectui. Sed non repugnat concipi talis omnipotentia: ergo si in Deo concipimus omnipotentiam, quæ deficeret repugnante quocumque effectui, non concipimus omnipotentiam perfectissimam, quam possumus absque ulla repugnantia concipere: ergo non concipimus omnipotentiam summè perfectam: ergo si Deo huiusmodi omnipotentiam tribuimus, non illi concedimus omnipotentiam summè perfectam. Perfectiorem concipere omnipotentiam illum, qui concipit omnipotentiam connexam cum possibilitate effectuum, quam ille, qui concipit omnipotentiam connexam cum illorum possibilitate, ita ut repugnante quocumque effectui repugnet omnipotentia, sic probo. Omnipotentia connexa, quam tu concipis in Deo, & omnipotentia non connexa cum possibilitate effectuum quam ego concipio, non differunt in virtuali effectuum continentia, quia omnipotentia non connexa, quam ego constituo omnes effectus virtualiter & eminenter continet, quos continet omnipotentia connexa, quam tu assignas: ergo saltem ex hoc capite non esset imperfectior omnipotentia à me assignata: ex alio capite in ordine ad eosdem effectus differt omnipotentia non connexa à connexa ex eo, quod omnipotentia non connexa deficeret, videlicet casu, quo repugnaret aliquis effectus: ergo perfectior est omnipotentia non connexa, quam connexa, quia cæteris paribus ex duabus entitatibus perfectior est illa, quæ permanet in eadem rerum peristat, in qua alia desinit esse, & quæ eadem omnino intrinsecè invariata cum eadem virtute ex parte sui potest subsistere sine aliquo extrinseco, sine quo altera subsistere non potest. Insuper omnipotentia non connexa, quam ego constituo, talis est ut hic, & nunc habeat totum illud, quod requiritur ex parte virtutis causalitæ ad producendos non tantum effectus, qui modo sunt possibiles, sed etiam ad producendos impossibiles, quos sine nova virtute produceret, si illorum repugnantia non obstaret: ergo longè perfectior est omnipotentia non connexa, quam connexa, siquidem quatenus est ex parte sui ad plura se posset extendere. Confirmo, & declaro eandem rationem. Omnipotentia connexa talis esset ut si per impossibile modò hircoceruus, qui repugnat, fieret possibilis, necessariò deficeret: & si rursus fingatur permanere omnipotentiam connexam cum effectibus, qui modo sunt possibiles, factio possibili hircocerui, qui modò repugnat, & cum quo connexionem non habet talis omnipotentia non posset hircoceruum producere, quia tantum est virtus productiva illorū effectuum, cum quibus habet connexionem. Sed omnipotentia non connexa talis est naturæ ut si per impossibile hircoceruus qui modò repugnat fieret possibilis, illum posset producere per eandem virtutem, quam modò habet: ergo omnipotentia non connexa quatenus est ex se ad plures se extendit effectus, & perfectior est, quam omnipotentia connexa. Rem magis declaro: qui constituunt omnipotentiam connexam possunt dicere: implicat chimæram produci à Deo quia ipsa in se repugnat, & quia ex repugnantia inferitur in Deo negatio virtutis ad chimæram producendam,

& ita implicat hic & nunc chimæram produci ex repugnantia chimære, & ex defectu virtutis productivæ, licet defectus iste oriatur ex repugnantia effectus producendi, & non ex eo, quod omnipotentia non sit infinita: qui verb constituunt omnipotentiam absolutam dicunt repugnare produci chimæram præcisè ex repugnantia chimære, & nullo modo ex defectu virtutis omnipotentis, qui inferatur ex hac repugnantia: ergo qui constituunt omnipotentiam absolutam maiorem virtutem illi tribuunt, si se virtutem ad producendam chimæram, quam virtutem absolutè constituenda est in Deo omnipotentia non connexa, quæ perfectissima est, & dicendum repugnare omnipotentia connexam, quia non est perfectissima omniaque possunt absque ulla repugnantia concipi, & est de conceptu essentiali omnipotentia Dei includere summam perfectionem, quæ sine repugnantia concipi valet. Restat modo probandum ut discursus iste legitime concludat nullam involvi repugnantiam in conceptu omnipotentia non connexæ cum effectuum possibilitate, quod prælabos, sequenti, ubi adducam & solvam omnia argumenta alicuius momenti, quæ fieri possunt non solum contra omnipotentiam non connexam, sed etiam contra quamlibet virtutem creatam huiusmodi connectione carentem.

Decertant Authores utriusque sententia an omnipotentia connexa cum effectuum possibilitate, quæ deficeret deficiente quocumque possibili effectui dicenda sit dependens ab effectuum possibilitate. Qui omnipotentiam non connexam esse defendunt, intendunt omnipotentiam connexam dicendam esse dependentem à quocumque ente possibili, ut ad hoc absurdum deducant sententiam, quæ omnipotentiam connexam constituit. Qui omnipotentiam connexam propugnant, non dependentem dicendam esse defendunt, sed purè connexam tanquam cum extremo relationis transcendentalis, vel tanquam cum aliquo posteriori, à quo non dependet. Quæstio est hæc purè de nomine, certum enim est omnipotentia ita connexam defecturam deficiente possibilitate cuiusque effectus, certum etiam est in illo casu non defecturam ex defectu alicuius causæ, seu conditionis antecedentis, quæ modo supponatur ad omnipotentiam existentiam, quibus statuitur tantum restat quæstio de nomine, an videlicet cum aliquo, quod non se habet per modum causæ, aut conditionis, quæ se tenet ex parte actus primi prærequisiti ad existentiam rei, quæ dicitur connexa, dependentia dicenda sit necne? Ego in negativam partem propendo, quia dependentia sonat causalitatem, seu actum primū, & ita nihil potest dependere ab illo, quod non se habet per modum actus primi ad sui existentiam. Dices hoc esse verum de propria dependentia à priori, posse tamen dari dependentiam impropiam à posteriori ab aliquo, quod non se tenet ex parte actus primi. Contra: dependentia hæc à posteriori adeò est impropria ut dependentia non sit, implicat enim dependentiam, quæ retineat prædicata essentialia dependentia, quæ à priori non sit, quod si connexionem cum aliquo posteriori appelles, etsi cum aliis, qui sic loquuntur, abuteris dependentie nomine. Accedit huic sententiæ autoritas D. Anselm. lib. 1. c. 10. *Deus homo, ubi pulchrè his verbis traditam edocuit sententiam: Quotiescumque dicitur Deum non posse, nulla negatur in eo potestas; sed insuperabilis signatur sapientia, & fortitudo. Non enim aliud intelligitur, nisi quia nulla res potest effici, ut æqui ille, quod negatur non posse. Nam ostensa est huiusmodi malum loquutio, ut dicatur res aliqua non posse, non quoniam in illo, sed quia in alia re est impotentia. Quibus verbis clarè docet eximius Doctor impotentiam ut fiat illa, quæ dicitur non posse fieri à Deo, esse in ipsis rebus faciendis, non in Deo, qui est infinitè potens, & virtutem habet sufficientem, ut illa fierent ab ipso, si in ipsis non esset repugnantia, & impotentia, ut fiant.*

§. III.

Argumenta soluta.

Ostendit primò, ab probandum repugnare virtutem causatiivam, siue creatam, siue increatam non connexam cum effectus possibilitate. Repugnat virtus, quæ in se eminenter contineat ens rationis: sed effectus repugnans est ens rationis: ergo repugnat virtus, quæ in se eminenter contineat effectum repugnantem. Probatur maiore eo ipso quod

quod virtus aliquid producat est ens reale, & non ens rationis: ergo virtus productiva non potest continere in se eminenter ens rationis: Antecedens est certum: illationem optimam esse sic ostendo. Rectè inferimus Deum non continere virtutem creandi alium Deum sibi æqualem, quia eo ipso, quod creetur est inferius Deo: ergo eodem modo possumus inferre Deum non habere virtutem producendi ens rationis eo, quod quidquid physicè producit, eo ipso quod producit non est ens rationis: sed reale. Confirmatur. Implicat virtutem productivam eminenter continere, seu posse producere prædicatum cuius contradictoriè oppositum non potest non dare cuicumque effectui, qui ab illa producat. Sed eo ipso quod virtus productiva aliquid producat dat illi esse ens reale quod contradictoriè opponitur cum ente rationis: ergo implicat virtutem productivam eminenter continere, aut posse producere ens rationis.

- 14 Dixi Punct. 2. posse dari respectum realem transcendentalem respectu termini, qui modò repugnet, seu qui modò sit ens rationis, monui tamen numero quinto non esse dicendum respectum illum respicere ens rationis, quia respectus ille non exigebat suum terminum esse ens rationis, eodem enim modo illum respiceret si esset ens reale, quam doctrinam ibi latius explicatam hic accommodo, ne dicas virtutem productivam in se continere ens rationis, aut posse ens rationis producere, quia formalitas entis rationis nunquam continetur in virtute productiva causæ, sicuti neque respectu transcendentali respicitur. Adde insuper non solum virtutem productivam non continere in se formalitatem entis rationis, sed semper respicere actualem, physicam, & realem existentiam, ad quam tantum adhuc quatenus est ex se, virtutem habet, & huiusmodi esse virtutem productivam, quam in Deo ponimus respectu hircocerui, quia nos non dicimus Deum modò habere virtutem ad producendum hircocerum affectum suum repugnantia, ita ut id, quod in omnipotentia Dei continetur sit hoc concretum formaliter sumptum *hircocerum repugnans*, sed tantum in Deo ponimus virtutem ad producendum hircocerum purgatum repugnantia, repugnantia enim nunquam in virtute aliqua continetur, & ideo dicimus, casu quo hircocerius non repugnaret posse ab hac numero omnipotentia produci, quia omnipotentia hæc modò habet virtutem ad producenda non tantum illa, quæ modò non repugnant, sed omnia quæcumque non repugnarent, & ita si illa, quæ modò repugnant, fierent non repugnantia, possent ab illa produci. Neque refert modò non esse hircocerum non repugnantem, ut possit hircocerius non repugnans in omnipotentia contineri, quia sicuti de relatione transcendentali dicebam, respicere terminum, qui non est, sic virtus productiva respicit hircocerum non repugnantem, qui non est: explicatur etiam hæc doctrina exemplo actus, quo ego desidero existentiam boni, quod modò abest, qui fertur in existentia, etiam si existentia non sit, & aliquando etiam si sit impossibilis, quia ego apprehendo possibilem esse, & verè desidero realiter, & physicè existere id, quod ita existere implicat. Ex hoc fit omnipotentiam non esse virtutem formaliter ad repugnantia, neque hæc formaliter sumpta contineri in omnipotentia, sed tantum contineri illa, quæ non repugnant, & illa quibus adiacet repugnantia, hæc tamen repugnantia seclusa, quæ in nulla virtute continetur, & ita nunquā dici potest Deum habere virtutem producendi ens rationis, quia posse producere ens rationis sonat posse producere obiectum repugnans affectum formaliter sua repugnantia. Rem explicet appositum exemplum. Sacerdos approbatus pro tota Ecclesia ad confessiones audiendas ex vi potestatis, quā modò habet, nulla alia superaddita, hic & nunc poterit Turcam absolvere si Turca fiat fidelis, & sic reliquos omnes qui modò sunt infideles, si fideles fiant, & Ecclesia Romanæ reconcilientur, poterit postea absolvere, ex vi potestatis, quam modò habet, non tamen idè sacerdos iste dicitur habere potestatem absolviendi Turcam, & reliquos infideles, quia etiam potestatem habeat ex vi cuius possit absolvi homines illos, qui modò sunt infideles, absolutio tamen faciendā essentialiter supponit homines illos factos fuisse fideles, & ad illam sine hac circumstantia facta nulla est potestas in sacerdote, quia potestas hæc tantū est ad absolviendos Christi fideles in nullo à Romana Ecclesia discedentes. Sic similiter virtus illa physica, quam in Deo concepimus ad hircocerum, qui modò repugnat, producendū, est virtus, ex vi cuius

poterit produci hircocerius, si fiat non repugnans, non tamen hircocerius formaliter repugnans, seu cum repugnantia cōpositus, quia productio hircocerui ad quā Deus virtutem habet, supponit hircocerum factum fuisse non repugnantem, & ita virtus illa non dicenda est virtus ad producenda obiecta repugnantia, seu entia rationis, etiam si ex vi illius possent produci obiecta, quæ modò repugnant, si fierent non repugnantia, sicuti virtus absolviendi à peccatis non dicitur virtus absolviendi infideles, licet talis sit, ut ex vi illius homines, qui modò sunt infideles, possent absolvi, si fiant fideles, & ritè, & rectè disponantur ad absolutionem obtinendam.

15 Instabis: Deus quatenus est ex se tantum habet virtutē ad producendum hircocerum, ut non repugnantem, seu casu, quo non repugnaret, sed casu, quo non repugnaret hircocerius, non esset hic numero hircocerius, quem modò apprehendo, & qui de facto repugnat: ergo Deus, adhuc quatenus est ex se, non habet virtutem ad producendum hunc hircocerum, quem ego apprehendo. Obiectio hæc non impugnatur conclusionem, quam defendimus, sed destruit casum, quem supponimus ad illius veritatem examinandam. Inquirimus an casu, quo hircocerius, aut aliud ens repugnans fieret non repugnans, posset produci à Deo, ut ex hac hypothesi naturam absolutam omnipotentiam cognoscamus, & modò obicitur casū implicare, quia ens non repugnans, non esset idem quod modò est repugnans. Respondeo ad conclusionē, quam defendimus necessum non esse hircocerum in illo casu eundem, vel alium futurum, nos enim tantum defendimus, quod si possit concipi non repugnans, obiectum quod modò est repugnans fiet obiectum huius omnipotentiam, quæ modò est, & eadem invariata permanens sufficiens erit ad illum producendū, quod autē ita possit, seu nō possit concipi, non attinet ad veritatem conclusionis, quam defendimus. Si tamen volumus hypothesim aptā disputationi facere, debemus apprehendere in hircocerio, qui modò est repugnans, repugnantiam veluti quoddam prædicatum formaliter ab aliis distinctum, & reliqua repugnantia, nō per se ipsa, sed per hoc speciale prædicatum, & inquirere an secluso illo speciali prædicato repugnantia, per quod totus hircocerius formaliter constituitur repugnans reliqua omnia possent produci ab hac numero omnipotentia: scio repugnantia non esse speciale prædicatum, sed transcendens omnibus, verumtamen apprehendendū instar prædicati præcisi à reliquis, ut suppositio utilis fieri possit ad præsentem quæstionem examinandam.

16 Virtutem hanc supra explicatam appellant nonnulli potentiam sub conditione, ut illius explicent naturā, verumtamen in se ipsa absoluta est, & absolute existit in Deo, licet illius exercitium supponat tanquā conditionem; non repugnantiam effectus, & in hoc sensu aliquo modo conditionalis dici poterit non intrinsecè, sed extrinsecè.

17 Id, quod dixi de omnipotentia, quoad modum continendi effectus, qui de facto repugnant, & quod illi convenit essentialiter respectu omnium effectuum, potest reperiri in causa creata, quæ ex se potest habere virtutem ad producendū effectū, qui de facto implicat, non tamen ita constitui necessum est, quia in Deo tantum ponimus continentiam illam respectu effectuum, qui de facto implicant, quia debemus illi tribuere omnem virtutem productivam, quam sine contradictione valemus apprehendere ut omnipotentiam summè perfectam cognoscamus, causæ verò creatæ cū finitæ sint, & limitatæ, non debent hanc continentiam includere. In eo tamen cōvenit virtus creata cum increata iuxta nostram sententiam, quod sicuti virtus increata eadem esset repugnantibus omnibus effectibus, quos de facto potest producere, sic virtus creata eadem esset, etiam si repugnarent effectus illi, quos de facto producere potest.

18 Obiicit, secundo actus vitales essentialiter dependent à suo principio, ita ut neque de potentia Dei absoluta possint ab illo non dependere, sicuti possunt quicumque alij effectus, qui ab hac causa creata procedunt, ab illa non procedere, sed à Deo produci: ergo diverso modo se habet principium productivum actuum vitalium respectu horum, quàm se habet quælibet alia virtus creata productiva respectu aliorum effectuum. Sed hic diversus modus tantum potest consistere in eo, quod principium vitale sit connexum cum actibus vitalibus, quos potest producere, & non sic alia principia: ergo saltem principium vitale essentialiter est connexum cum possibilitate suorum effectuum. Hoc argumentū, etsi cōtra nos procedat respectu principij productivi

productiui vitalis, respectu aliorum principiorum non vitalium nostram sententiam probare intendit, neutrum tamen præstat. In primis idem argumentum, quod de actibus vitalibus fit respectu principij vitalis, fieri potest de quocumque effectu respectu causæ primæ, à qua ita essentialiter dependet, vt non possit ab illa non dependere, etsi posset non dependere ab alia causa creata, à qua naturaliter producit. Ex quo inferretur causam primam habere connexionem cum possibilitate effectuum, quam non haberent aliæ causæ secundæ, quod nullus asseruit, omnes enim, qui asserunt omnipotentiam esse connexam cum effectuum possibilitate, eandem connexionem causis secundis attribuunt, & multi qui defendunt causas secundas esse connexas cum suorum effectuum possibilitate, de causa prima affirmant non huiusmodi habere connexionem. Diuersitas principij vitalis, & non vitalis respectu suorum effectuum stat in multis aliis seclusa connexionem vtriusque principij cum effectuum possibilitate. In primis enim principium vitale essentialiter prærequiritur ad actum vitalem, & adhuc à Deo illius concursus suppleri nequit, potest autem à Deo suppleri quodlibet principium non vitale. Insuper alia plurima diuersitatis capita desumi possunt ex essentia operationis vitalis, seu viuentis in actu primo, quam explico Controversi. secunda de anima Puncto 2.

19 Obiicies tertio: Essentiale est Deo posse eleuare intellectum ad actus supernaturales: ergo essentiale est intellectui posse eleuari ad eisdem actus: ergo essentiale est intellectui hos actus possibiles esse, quia eleuari nequit ad actus non possibiles. Respondeo essentiale esse Deo posse eleuare quicquid est eleuabile, & quatenus est ex se habere sufficientem virtutem ad eleuandum quodcumque principium creatum ad quocumque effectum: non tamen esse Deo essentiale principium aliud creatum esse eleuabile, quia cuiuscumque naturæ esset quodcumque principium creatum, Deus intrinsecè inuariatus idem omnino permanebit, non enim est Deo essentiale eleuationem non repugnare, quæ si repugnauerit, vel ratione sui, seu quia repugnat principium eleuabile, Deus non poterit principium aliquod creatum eleuare, & non erit contra illius essentiam, quia non posse tunc eleuare principium creatum non oriretur ex defectu potentie Dei, quæ ipsi est essentialis; sed ex impossibilitate effectus, quæ Deo est extrinseca. Eadem ratione intellectui, qui de facto datur, essentiale est habere ex se potentiam vt eleuetur ad actum supernaturalem, quod si actus supernaturalis, & actualis eleuatio repugnaret, nihil fieret contra intellectus essentiam, sed idem omnino permaneret, & in hoc sensu non est de essentia illius posse eleuari, sicuti non est de essentia illius posse producere naturalem intellectionem, quam, si repugnaret, producere non posset, non quia illi quatenus est ex se virtus actiua deficeret, sed quia repugnaret ipsa productio.

20 Obiic. quartò: Possibilitatis effectus non est à se; sed ab alio: ergo est à principio productiuo: ergo essentialiter supponit principium productiuum: ergo possibilitas Angeli essentialiter supponit omnipotentiam tanquam principium à quo procedit. Sed non supponit omnipotentiam, vt principium liberè producat possibilitatem Angeli, quia liberum non est Deo Angelum esse possibilem, vel non esse possibilem: ergo supponit omnipotentiam tanquam quoddam principium, à quo ita necessariò dimanat possibilitas, vt non possit hoc principio supposito ab illo non dimanare: ergo eo ipso quod existat omnipotentia, inferitur per locum intrinsecum ab illa dimanare possibilitatem Angeli, & licet à posteriori inferri: Non est possibilitas Angeli: ergo non est virtus in omnipotentia, à qua possit dimanare possibilitas Angeli: ergo omnipotentia, adhuc quatenus est ex se, non habet virtutem ad producendum Angelum, qui repugnat: ergo verè Angelus repugnaret, deficeret virtus, quam modò habet Deus ad producendum Angelum: ergo virtus productiua Angeli est connexa cum effectus possibilitate. Ex eodem discursu si legitimus est inferitur Deum adhuc ex se non habere modò virtutem ad producendum hircocerum, siquidem modo non dimanat ab omnipotentia hircocerui possibilitas. Tota difficultas huius argumenti consistit in explicatione modi, quo possibilitas rei nondum existentis dependet à Deo, dum actu non existit ens, quod possibile dicitur, quam præstabo Puncto sequenti, vbi dicam rem purè possibilem tantum habere dependentiam obiectiuam ab omnipotentia, eo enim modo

quo est, eo modo est dependens, & sicuti ens purè possibile non est, sed esset, ita non dependet, sed deberet à Deo, quod latius præstabo loco citato, sufficit interim ad argumenti solutionem puram possibilitatem, neque liberè, neque necessariò dependere à Deo dum est purè possibile, quia quod non est, non est dependens, vt dicebam, neque aliam dependentiam à Deo habent creature possibiles, præter illam, quæ illis competit, dum actu existunt, quomodo autem hoc possit stare cum connexionem possibilitatis effectus cum omnipotentia: difficultate non caret, quam Puncto sequenti explicabo. Moneo insuper hanc non esse legitimam consequentiam: effectus possibilis connexus est cum possibilitate causæ: ergo causa possibilis connexa est cum possibilitate effectus. Sicuti non bene inferitur existentia effectus connexa est cum existentia causæ: ergo existentia causæ connexa est cum existentia effectus. Antecedens enim est per se notum, & consequens euidenter falsum. Imò ex hoc capite argumentum conficio: Existentia causæ non est connexa cum existentia effectus: ergo neque possibilitas causæ cum possibilitate effectus. Premam vim huius illationis Puncto sequenti ad probandum possibilitatem effectus supponere possibilitatē causæ, à qua ita dependet, vt non possit non dependere ab illa, vbi probabo eodè modo se habere causam, & effectum in statu existentis, est cum possibilitate effectus, quo se habet in statu existentis.

Obiiciunt quintò ex recentioribus, nescio qui apud Ripald. t. 1. de ent. supern. disput. 32. sectione 7. Si repugnaret equus, non posset existere omnipotentia: ergo omnipotentia habet connexionem cum non repugnantia equi. Probat antecedens: si repugnaret equus existeret duplex contradictorium, equus non repugnans, qui essentialiter habet non repugnantiam ad existendum, & equus repugnans, vt supponitur: ergo si existeret omnipotentia existeret repugnantia equi, omnipotentia coexistere duplici contradictorio. Sed omnipotentia non est capax existendi duplici contradictorio: ergo non esset capax existendi, casu, quo equus repugnaret. Si quid probaret hoc argumentum apertè conuinceret omnia entia, quæ de facto existunt, & existere possunt esse inter se connexas, quia quolibet illorum repugnante daretur duplex contradictorium, cui nullum aliud ens posset coexistere, ac proinde illo existente non posset existere. Respondeo, casu, quo equus repugnaret dandum non esse duplex contradictorium, quia eadem suppositione, qua supponimus equi repugnantiam, supponimus illius non repugnantiam esse asserendam, ac proinde non componeretur in casu hypothetico repugnantia, & non repugnantia equi. Sed elio daretur tunc duplex contradictorium, hoc dato, posset quocumque entitas naturaliter coexistere duplici contradictorio, quia incapacitas, quam ego habeo coexistendi duplici contradictorio fundatur in incapacitate, quam habet existendi duplex contradictorium, capacitas enim coexistendi dicit duplicem capacitatem duplicis extremi distincti ad existendum certo tempore determinato, & deficiente quocumque capacitate ad existendum in quocumque extremo deficit in utroque coexistendi capacitas. Cum autè deficiat capacitas existendi duplex contradictorium hinc fit in me deficere modò capacitatem coexistendi duplici contradictorio, nò quia quatenus est ex me aliquid deficiat, vt possum coexistere duplici contradictorio, casu, quo duplex illud contradictorium existeret, quia si modò existeret duplex contradictorium, videlicet Petrum currere, & Petrum non currere, modò ego absque vlla eleuatione, & absque vilo nouo existendi modo coexistere duplici contradictorio, quia coexistentia extrinsecè aduenit cuiusque entitati iam existenti in hoc tempore ex eo præcisè quod alteri in eodem tempore adueniat existentia. Ex his inferes non ex alio capite repugnare coexistere negationi Petri existentis scientiam, quam Deus habet de Petro existente, nisi quia scientia hæc necessariò coexistit Petro existenti, & cum negatio Petri existentis non possit coexistere negationi Petri existentis, fit non posse scientiam visionis coexistere negationi Petri existentis, quod si fieri posset vt Petrus existeret, & non existeret in eodem tempore, scientia, quæ Deus habet de Petro existente essentialiter cum suo obiecto coniuncta, coniungeretur etiam cum negatione eiusdè obiecti, & vtrique contradictorio coexistere, in qua coexistentia tantum esset præter naturam ordinem, vt existeret duplex contradictorium, non verò in eo quod dato duplici contradictorio existente, vtrique coexistere scientia visionis de altero extremo

extremo contradictionis, & qualibet alia entitas, quæ naturaliter existere possit.

22 Instabis, ut repugnantiam, probes, in Deo ad coexistentiam in duplici contradictorio, non solum sumi ex repugnantia, quam in se habent duo contradictoria sibi coexistendi, sed sumi ex parte Dei, ita ut ex se sit incapax intrinsece per suam entitatem præcise sumptam coexistendi duplici contradictorio. Si Deus coexistere Petro, & carentia Petri in hoc instanti esset verum dicere hic Deus in hoc instanti coexistere Petro, insuper esset verum dicere hic Deus in hoc eodem instanti non coexistere Petro; ex quo legitime inferatur hæc propositio: ergo hic Deus non est hic Deus, quod consequens intrinsece repugnat Deo, qui intrinsece, per se ipsum est hic Deus: utraque pars antecedentis facile probatur. Hunc Deum coexistere Petro nihil aliud est quam ipsum existere existenti Petro: ergo in eo casu coexistere Petro. Nec necesse est probare antecedens, quod supponitur, dum supponitur Deum coexistiturum duplici contradictorio. Pars altera antecedentis probatur, hunc Deum non coexistere Petro nihil aliud est, quam ipsum existere Petro non existente, seu quam coexistere illius carentia. Sed in illo casu existeret Deus non existente Petro, quia cum supponatur in eo casu Petrum existere, & non existere, verum erit dicere Petrum non existere, & coexistere illius carentia, ut supponitur: ergo non coexistere Petro. Iam quod ex hoc antecedenti, videlicet hic Deus coexistit Petro, hic Deus non coexistit Petro inferatur legitime hæc consequentia: ergo hic Deus non est hic Deus facile suadet subiectum, de quo verificatur hoc contradictorium non est subiectum, de quo verificatur alterum contradictorium, sed de hoc subiecto videlicet hic Deus non verificatur, non verificatur hoc contradictorium coexistit Petro: ergo hoc subiectum non est illud, de quo verificatur alterum contradictorium non coexistit Petro, sed hoc contradictorium non coexistit Petro verificatur de hoc subiecto hic Deus: ergo hic Deus non est hic Deus.

23 Volunt iuniores destruere prima principia formæ syllogisticæ, & illis destructis iuxta eadem principia rigide ad vnguem servari vim arguendi, & inferendi, quæ illis innitebatur. Omnis forma syllogistica, & arguendi vis innitur his principis, quodlibet est, vel non est, implicat aliquid simul esse, & non esse, quod est idem, ac implicat duplex contradictorium existere, & ita cum in syllogismo legitimo consequentia negatur, ut de arguente omnino actum esse censetur, ostenditur duplex illud contradictorium admittit redudendo ad illud propositiones ab ipso concessas, in suppositione autem ficta videlicet Petrum existere, & non existere principium arguendi destruitur, & duplex contradictorium admittitur: ergo iam formæ syllogisticæ fidendum non est, nec iuxta vera principia erit institueda, sed iuxta alia ficticia, & chymicæ quæ supponuntur.

4 Est etiam mirum in his iunioribus, quod duplex contradictorium, quod in antecedenti ipsi supponunt, idem in consequenti formidant, eodemque nos vrgere præsumunt, dum ipsi supponunt Petrum, & illius carentiam simul existere, seu simul Petrum existere, & non fingunt Deum coexistere, & non coexistere Petro, quia cum aliunde fixum sit Deum existere, idem est Petrum existere, ac supponere coexistere Deo, & consequenter Deum illi coexistere, quæ sunt correlatiua, seu omnino idæ, eademque ratione idem est supponere existere carentiam Petri, ac supponere hanc coexistere, debet Deum illi coexistere. Similiter dum supponitur Petrum non existere supponitur non coexistere Deo, & Deum illi non coexistere, quia coexistentia essentialiter dicitur existentiam utriusque extremi, & ita cuiuslibet existentiam negare formalissime est negare coexistentiam utriusque. Includit igitur suppositio illa, quod Petrus existat, & non existat, quod Deus illi coexistat, & non coexistat, & sic facta hypothesi impossibili coexistentie duplicis contradictorii, exempli gratia quod Petrus existat, & non existat, concedimus notam vi illationis, quam suppositionis, quod in eo casu Deus coexistere Petro, & non coexistere Petro. Deinde negamus consequentiam illam: ergo hic Deus non est hic Deus. Ad illius probationem respondemus distinguendo propositionem illam subiectum, de quo verificatur unum contradictorium non est subiectum de quo verificatur aliud contradictorium: distinguo, ex natura rei, nullaque suppositione facta: concedo: ex suppositione, quod de eodem subiecto verificatur duplex contradictorium, & quod deficiat principium, illud implicat idem simul

esse, & non esse nego, ut in hoc casu contingit nego. Quomodo autem hoc in prædicto casu contingat, & quomodo supponere Petrum existere, & non existere, & existere simul Petrum, & illius carentiam sit supponere Deum coexistere Petro, & non illi coexistere: & Deum coexistere Petro, & illius carentia iam explicui.

Dices iuxta hanc doctrinam nunquam posse vtiliter argui, nec legitime aliquid inferri facta suppositione impossibili. Respondeo facta suppositione impossibili, plura vtiliter, & legitime inferri ex antecedenti impossibili, & involuente contradictionem, dum una pars contradictionis assumitur clarius ponitur omnia v.g. dum vis agnoscere caput distinctionis Spiritus Sancti à Filio, & supponis hunc ab illo non procedere, consequentia debet vnicè deducere ex hoc supposito principio, quod Spiritus sanctus non procedat à Filio, & legitime erunt iuxta formam syllogisticam, si autem eas deducas ex hoc principio à te supposito, quod Spiritus sanctus non procedat à Filio, & ex alio vero, quod procedat à Filio simul sumptis consequentia nullius erunt momenti, destrues enim primum principium syllogisticum, & ita corrumpet tota syllogistica forma. Doctrinam hanc pro innumeris fallaciis vitandis notavit Sorus lib. Summularum eodem modo respondendum est aliis argumentis iunculis eorundem iuniorum, quibus idem probare intendunt inferentes casu, quo daretur duplex contradictorium inferendum esse Deum quodlibet eorum cognoscere, & non cognoscere, ut velle existere, & non existere.

Obiiciunt iidem iuniores: Deus est connexus cum aliquo connexo cum possibilitate Petri: ergo est connexus cum ipsa possibilitate. Consequentia est legitima, antecedens probatur, Deus est connexus cum hoc scientia actu, quem habet. Si existat Petrus cum his præcise prædicatis, quæ modo habet existit sine contradictione, scientia est connexa cum hoc illius obiecto, sed hoc obiectum est possibile: ergo Deus est coniunctus, cum possibilitate.

Respondeo; in tantum Deum esse connexus cum illa scientia in quantum illa scientia est necessaria, ut per se notum est. Deinde est etiam per se notum in tantum illam scientiam esse necessariam, in quantum obiectum illius est necessarium, & quia est modo simpliciter necessarium obiectum, scientia est simpliciter necessaria, casu tamen quo obiectum deficeret, scientia illa deficeret quoad formalitatem, & expressionem, & si non quoad entitatem, & Deus idem intrinsece invariatus permaneret sine illa scientia, quoad formalitatem, & expressionem eodem prorsus modo ac permaneret sine scientia visionis, quam modo habet de mea existentia casu quo non fuisset productus. Vnde infero, Deum solum esse connexus cum illa scientia ex suppositione obiecti ad quod terminatur sicuti est connexus cum scientia visionis ex suppositione obiecti, & non alio modo, neque alia est differentia, aut disparitas, nisi quod suppositio obiecti scientia visionis est contingens, & ita potuit obiectum deficere, & cum eo scientia, suppositio autem obiecti illius est necessaria, & ita sicuti non potest deficere obiectum, non potest deficere scientia, cuius tota necessitas refunditur in necessitatem obiecti, ac proinde si hoc deficeret deficeret scientia Deo intrinsece invariato.

Obiiciunt iterum iuniores: Deus per suammet entitatem intrinsece habet distinguere ab equo possibili, & ab hyrcoceruo impossibili, & ita per suam entitatem habet distinguere à possibili, & impossibili, sed si equus non esset possibilis non haberet eandem amplitudinem distinctionis, si quidem tantum distingueretur ab impossibili: ergo illi deficeret aliquid illi intrinsecum, ac proinde non esset idem numero Deus, qui modo est.

Ne certo scire hoc argumento uti iuniores bonæ notæ, nec referre illud audeat, est enim omni difficultatis apparentia nudâ. Respondeo, Deum per suam entitatem habere distinguere ab equo, & ab hyrcoceruo, siue uterque sit possibilis, siue uterque impossibilis, unus possibilis, & alter impossibilis, illorumque possibilitas, aut impossibilitas, Deo esse extrinsecâ, quia tamen modo unus est possibilis, & alter impossibilis, modo Deus distinguitur ab uno possibili, & ab altero impossibili, casu tamen quo equus esset impossibilis distingueretur Deus à duobus impossibilibus equo, & hyrcoceruo, & tunc ex parte Dei eadè esset distinctio cū eadè amplitudine, ut cum iuniorum terminis loquar, ac modo est.

Obiiciunt insuper. Deus potest absolute producere Petrum, & non hyrcocerum: ergo habet potentiam respectu Petri, quam non habet respectu hyrcocerui, sed si Petrus

Petrus non esset possibilis non haberet talem potentiam: ergo si Petrus non esset possibilis aliquid intrinsecum Deo deficeret. Respondeo, Deum quatenus est ex se secundum quod requiritur ex parte virtutis, tam esse potentem producere hyrcocerum, quam Petrum, non tamen dici absolute potentem producere hyrcocerum ex defectu possibilitatis termini producendi, non ex defectu virtutis, quā ex parte sua sufficientem habet etiam respectu hyrcocerei. Dicit tamen absolute potentem producere Petrum, quia virtuti intrinsecā, quam habet ad illum producendum, adiungitur possibilitas termini producendi: Unde in hoc conceptu Deus absolute potens producere Petrum duo includuntur virtus productiva ex parte Dei, & possibilitas Petri, quorum primum etiam datur respectu hyrcocerei, quia tamen non datur secundum, nempe possibilitas hyrcocerei, non datur Deus absolute potens producere hyrcocerum, sed tantum quasi conditionate ex parte termini potens producere hyrcocerum pro casu quo hyrcoceruus esset possibilis.

31 Redeunt iuniores ad suum argumentum de amplitudine, quam ad omnipotentiam æquē inutiliter transferunt, ac in distinctione eam posuerunt. Deus ex se est potens producere Petrum possibilem, & hyrcocerum impossibilem: ergo ex se est potens producere possibile, & impossibile; sed si deficeret possibilitas Petri tantum ex se posset producere impossibile: ergo omnipotentia non haberet eandem amplitudinem; non esset eadem. Argumentum hoc propositum inter Petrum possibilem ex una parte, & hyrcocerum impossibilem ex alia posset eodem modo fieri inter omnes creaturas posibles ex una parte, & impossibiles ex alia. Respondeo eodem modo, ac de distinctione respondi, Deum ex se habere sufficientem virtutem ad producendum Petrum, & ad producendum hyrcocerum, siue utrumque, siue neuter sit possibilis, siue vnus, & non alter, & in omni casu eandem fore amplitudinem ex parte intrinsecā omnipotentis: quod enim repugnat, aut repugnet productio propter possibilitatem, aut impossibilitatem effectus Deo est valde extrinsecum.

PUNCTUM V.

An possibilitas effectus habeat connexionem cum possibilitate causa.

§. I.

Propria sententia.

1 Dixi sæpè effectum possibilem nondum existentem, nihil esse, seu non esse, & de illo non posse proprie dici verbum *est*, insuper possibilitatem intrinsecā rei creatæ non proprie esse ab æterno, licet ab æterno effectus denominetur possibilis. Ex quo infertur effectum purè possibilem, seu puram possibilitatem cum nullo extremo posse proprie connexionem habere, quia quod non est, non est habens connexionem. Eadem ratione colligitur puram possibilitatem non esse dependentem, quia quod non est, non potest esse dependens; non tamen ideo potest dici possibilitatem esse independentem à causa: eadem enim ratione, quā repugnat propria dependentia puræ possibilitatis, repugnat independentia eiusdem, quia dependentia, & independentia, eodē modo supponunt esse rei dependentis, vel independentis. His præmissis statuo quæstionem non posse procedere de propria connexionem, seu dependentia actuali, quarum non est capax entitas purè possibilis, quæ nō est, quod multos decepit, qui ex hac ratione intulerunt possibilitatem esse independentem, falso tamen, quia ut sæpè dixi, possibilitas pura proprie nō est, ac proinde neque dependens, neque independentis, poterit tamen dici, non proprie dependens, sicut chimæra dicitur non alba. Procedit tantū quæstio de connexionem, siue dependentia in eo genere, in quo effectus possibilis, seu pura possibilitas est, an eodem modo dependeat, & causā eodē modo supponat possibilem.

2 Recetiores aliqui sequuti Basilium Legionensem Punct. præcedenti citatum existimant repugnante quocumque principio productivo effectum illius non iri repugnatum, hac ratione tuerentur, casu quo per impossibile Deus repugnaret non inferendum per locum intrinsecū creaturarum possibilitatem defecturam; sed omnes adhuc permansuras

possibiles. Alij ex nostris doctissimi Magistri asserunt deficientem possibilitatem causæ defecturam possibilitatem actionem à tali principio dependebant, non tamē defecturam possibilitatē effectui, qui non immediatē per se ipsos; sed media actione distincta à causa procedebant. Sic casu quo Deus repugnaret repugnaret omnes actiones, quia omnes qui effectus, qui à Deo pendēt sine interiecta actione, sicut sunt termini, qui per se creantur iuxta probabilem serentiam, non tamen defecturam possibilitatem illorum effectuum, qui per interiectam actionem dependent à Deo. Sic

PRIMA CONCLUSIO. Nulla actio potest esse possibilis, quin possibilis sit illius principium, à quo existente dependet. Ratio est: Actio per se, & essentialiter habet connexionem necessariam cum suo principio, & habet connexionem essentialē cum illo: ergo non potest actio esse possibilis, quin illius terminus possibilis sit, quia implicat actionem connexionem habere cū principio impossibile, alius haberet connexionem cum eo quod nō est, quod implicat, quia de ratione connexionis est non esse vnū extremum sine altero, cum quo est connexum. Dices actionē habere connexionem cum principio in statu existentis, non verbū in statu possibilitatis. Huius solutionis impugnatio, solida probatio meæ conclusionis erit. Ab his dependet entitas possibilis in statu possibilitatis, à quibus in statu existentis non potest non dependere existens. Sed non potest actio existere adhuc de potētia absoluta, quin existat principium à quo per se dependet: ergo non potest esse possibilis actio, quin possibile sit principium illud, à quo in statu existentis non potest non dependere. Antecedens probatur entitas possibilis dicit obiectivè entitatem cum eisdem prædicatis, eisdemque affectionibus, quibus gaudet in statu existentis; sed actio in statu existentis per se ipsam habet intrinsecam, & essentialē connexionem actualem cum principio: ergo in statu possibilitatis habet eandem connexionem eo modo, quo ipsa habet esse in illo possibilitatis statu. Virgeo: esse entitativum actionis est actualis connexio cum principio: ergo in quocumque statu cognoscatur cognoscenda est actualis connexio; sed implicat realis connexio cum aliquo, quod reale non sit: ergo implicat actio, quæ essentialiter est connexa, implicante causa, quæ est huius connexionis extremum. Confirmatur: Esse rei purè possibilis, ut sæpè monui, est tantum purum esse obiectivum, quod ex eo, quod sit possibile, non est, sed esset sine contradictione aliqua, casu, quo Deus vellet illud producere: ergo in illo esse obiectivo inspicendum est cum eisdem formalitatibus, quas haberet si actu esset existens. Sed actio si esset existens essentialiter supponeret principium, cum quo essentialiter connectitur: ergo actio dum est possibilis inspicenda est essentialiter connexa cum principio à quo existenti dependeret, si ipsa existeret: ergo eo ipso quod actio possibilis sit, seu habeat esse obiectivum, eodem modo debet illius principium esse possibile, & habere idem esse obiectivum, quod tantum dicit entitas possibilis, de qua millies dixi non habere esse, & prædicatum possibile esse additum diminuens, cum dicitur *Petrus est possibilis, homo est possibilis*.

SECUNDA CONCLUSIO. Omnis effectus, etiam si actione interiecta ab ipso distincta producatur, in statu possibilitatis supponit ut possibile omne principium, à quo in statu existentis, adhuc de potentia Dei absoluta, non potest non dependere. Hæc conclusio eadem ratione, qua præcedens probanda est: Effectus ita essentialiter à principii dependentes implicant existere non existentibus principii illis, à quibus essentialiter dependent: ergo sunt essentialiter connexi cum suis principii: ergo non possunt videri sine hac connexionem actuali cum eisdem principii. Confirmatur: Omnis effectus habet essentialē, seu ineuitabilem connexionem cum illa causa, à qua implicat non dependere, sed implicat habere connexionem cum aliquo non possibili: ergo supponit ut possibilem causam illam cum qua habet essentialē connexionem. Recurre ad rationes suprà factas de actione respectu principii, quæ omnes eodem modo procedunt de effectui respectu causæ à qua essentialiter dependet.

Respondent doctissimi Magistri, qui sentiunt actionem possibilem essentialiter supponere principium, ut possibile, & dissentiant ab hac conclusione, asserentes non repugnaturum effectum repugnante quacumque causa illius, etiam prima

prima, à qua non per se ipsum immediatè, sed media actione dependeat, disparem esse rationem de actione, ac de effectu, quia hic non per suammet intrinsicam entitatem dependet, sed medio alio (videlicet media actione, actio verò dependet per suammet entitatem nullo alio interiecto. Neque placet disparitatis ratio, neque doctrinæ consequentiam laudo, quia etiam si verum sit effectum dependere media actione, & actionem per se ipsam immediatè dependere, tamen æquè necessum est effectum dependere à Deo, etiam si ab illo non per se ipsum immediatè, sed media actione dependeat, ac ipsam actionem dependere à principio, à quo per se ipsam dependet, & æquè repugnat calorem qui modò dependet à Deo media actione, existere, quin à Deo dependeat, & quin supponatur existens à Deo, quem existentem supponit, ac repugnat actionem per se ipsam dependentem non dependere, seu existere non existente Deo: ergo etiam si dependentia actionis sit per se ipsam, & effectus media actione dependeat, æquè necessaria est connexio effectus cum Deo, à quo non potest non dependere, ac connexio actionis, & æquè inculcabilis est consequentia, & æquè firma vis illationis: Existit effectus, ergo existit Deus, à quo recipiat existentiam, ac ista, existit actio: ergo existit Deus à quo per se ipsam dependet, quia et si effectus non dependeat per se ipsum, sed media actione à Deo, tamen per se ipsum habet non posse existere, quin actu dependeat à Deo, & per se ipsum habet repugnantiam ad existendum sine actuali dependentia à Deo tanquam à prima causa: ergo æquè essentialiter, & per suam entitatem dicit effectus Deum existentem supponi ad ipsius existentiam, ut principium influens in ipsum effectum media actione, ac dicit actio supponi ad ipsam Deum existentem ut principium, à quo actio per se ipsam dependet: ergo sicuti ratione connexionis essentialis, quam habet actio existens cum principio existente, & ratione repugnantia, quam habet actio ad existendum absque principio non existente, actio etiam ut possibilis est connexa cum possibilitate principij, sic ratione similis connexionis effectus cum principio, etiam ut possibilis, connexus erit cum possibilitate principij, à quo non potest non dependere. Verge: non minus requiritur existentia causæ ad influendum media actione in effectum, quam ad influendum in actionem immediatè per ipsam actionem, ut per se notum est: ergo effectus existens in statu existentia æquè necessariò supponit existentem causam, à qua non potest non dependere, & ac supponit existentem causam actio, quæ per se ipsam ab illa dependet: ergo in statu possibilitatis non est minus connexa possibilitas effectus cum possibilitate causæ, ac possibilitas actionis cum eiusdem causæ possibilitate: ergo sicuti repugnet actio repugnante principio, à quo per se dependet, ita repugnet effectus, à quo in statu existentia non potest de potentia Dei absoluta non dependere, etiam si per actionem superadditam dependeat, & respectu cuius effectus media actione superaddita dependens habet per suammet entitatem repugnantiam ad existendum sine dependentia illi superaddita. Dico effectum dependentem per actionem superadditam habere per se ipsum absque vilo superaddito repugnantiam ad existendum sine hac dependentia, quia non est idem effectum per se ipsum dependere, & effectum habere per se ipsum non posse existere sine dependentia: quo modo autem hæc differant explicui in simili Cont. 76. de Anim. Punct. i. ubi dixi aliud esse actum per suammet entitatem esse intrinsecè verum, aliud per suammet entitatem non posse non esse verum, & per suammet entitatem habere repugnantiam cum falsitate, & cum negatione falsitatis.

Secundum doctrinam traditam, repugnante Deo per locum intrinsicum repugnet omnis actio, & omnis effectus, & nulla creatura esset possibilis, quia omnis actio immediatè per se ipsam dependet à Deo, & omnis effectus ita dependet à Deo, ut de potentia Dei absoluta non possit productus ab aliis causis existere, quin actu à Deo dependeat, est enim essentialiter omni creaturæ habere repugnantiam ad existendum sine actuali dependentia à Deo. Secundum eandem doctrinam repugnante quacumque causa creata repugnent omnes actiones, quæ ab illa possunt dependere, quia actiones dependent immediatè, & per se ipsas ab omni principio à quo possunt dependere, ac proinde essentialiter cū tali principio sūt cōnexæ. Repugnet etiam omnis effectus, qui nulla interiecta actione ab aliquo principio creato dependet, sicuti intellectus, & alia huiusmodi

operationes vitales in mea sententia à principio viuenti dependent, quia effectus per se ipsum dependens sine interiecta actione habet secum identificatam rationem actionis, & æquè connexus est cum principio, ac qualibet alia actio à termino distincta. Ex effectibus, qui dependent media actione superaddita, si daretur aliquis, qui etiam de potentia Dei absoluta non posset produci à Deo sine concursu causæ secundæ, à qua non posset non dependere, repugnante tali causa, repugnet effectus ille, qui sine illius concursu, neque à Deo posset supernaturaliter produci. Huius conditionis est iuxta sententiā P. Vas. qualitas, in qua intellectus cōsistit, quæ media actione ab intellectu dependet, & de potentia Dei absoluta in sententia P. Vasq. non potest existens ab intellectu non dependere. Sit

TERTIA CONCLUSIO. Effectus, qui indifferens est ut producatur à Deo tantum, & à Deo, & à causa secundæ, etiam si naturaliter semper à causa secundæ producatur, repugnante causa secundæ adhuc possibilis permaneret, Deo non repugnante. Idem dicerem de effectu, qui respectu huius causæ secundæ, possit ab hac, vel ab illa dependere, & sic non posset non ab illarum aliqua dependere, qui dum non repugnet utraque causa, etiam si illarum aliqua repugnaret possibilis esset. Ratio conclusionem deprobit. Effectus indifferens, ut dependeat, & non dependeat ab hac causa potest existere non existente tali causa: ergo existentia effectus non habet connexionem cum existentia causæ: ergo neque possibilitas eiusdem effectus connexionem habet cum possibilitate causæ: quia ut dicebam supra, connexio effectus possibilis cum causa possibili sumitur ex connexionione effectus existentis cum causa existente, & cum eis prædicatis, formalitatibus, & affectionibus cognoscitur possibilis, quibus gaudet existens. Habemus ex hac conclusione repugnante omni causa creata productiva caloris, calorem non repugaturum, quia calor potest existere immediatè productus à Deo absque concursu alius causæ secundæ. Insuper etiam si fingatur calorem non posse à Deo produci; sed necessariò producendum esse ab igne, vel ab alia causa creata, adhuc in hoc casu ficto, repugnante hoc igne, non repugnet calor, quia calor existens non necessariò dependet ab hoc igne; sed potest hoc igne non existente, à quo de facto dependet dependere ab alio, per aliam causalitatem: quotiescumque enim possibilis est aliqua causa, à qua existente potest effectus adæquatè dependere, necessaria non est possibilitas alius causæ, à qua possit etiam dependere effectus, ut hic sit possibilis. Sit

QUARTA CONCLUSIO. Ex repugnantia omnium actionum collectiue sumptarum per locum intrinsicum infertur repugnantia effectus, si tamen vnica actio remaneat possibilis media qua effectus possit dependere à causa, etiam si reliquæ omnes repugnent, subsistet effectus possibilis. Utraque pars conclusionis eodem modo probatur de causalitatibus, qua similem conclusionem de causa probauimus. Effectus, qui per se ipsum non dependet à causa non potest existere adhuc de potentia Dei absoluta nulla causalitate existente: ergo in statu existentia connexionem habet cum hac, vel illa, vel illa causalitate, & verum est dicere, existentia causalitatis requiritur, ut iste effectus sit extra causas, ita ut neque de potentia Dei absoluta possit dari illius existentia sine causalitatis existentia: ergo neque illius possibilitas sine causæ possibilitate. Deinde: existentia effectus potest dari ex vi huius causalitatis existentis, aliis quibuscumque non existentibus: ergo possibilitas effectus potest dari, data possibilitate huius causalitatis, etiam si alia causalitas possibilis non inueniatur.

§. II.

Argumenta soluta.

Obiicies primò: Prius est effectum esse possibilem, quam Deum posse illum producere: ergo etiam si Deus non posset illum producere, effectus esset possibilis. Probatur antecedens: hæc est vera causalis: ideo potest Deus producere effectum, quia effectus est possibilis; & hæc est falsa: ideo effectus est possibilis, quia Deus potest illum producere. Similiter hæc est vera causalis, quia chimæra est impossibilis Deus non potest illum producere; & hæc est falsa, quia Deus non potest producere chimæram, chimæra est impossibilis: ergo possibilitas, & impossibilitas effectus sunt prius, quam posse, vel non posse

posse Deum producere effectum : ergo etiam si Deus non posset producere hominem , qui modo est possibilis permaneret hominis possibilitas, sicuti etiam Deus posset, aut non posset quatenus est ex se producere chimæram , chimæra impossibilis permaneret. Confirmatur ex D. Thom. q. 25. art. 5. ubi ait obiectum omnipotentia esse non quod Deus potest facere, sed quod ex se non repugnat.

10 Ad solutionem huius obiectionis referenda est perillustis doctrina, quam doctè expendit P. Vasq. 1. p. dist. 40. c. 3. & frustra impugnare conatur Heric. disp. 5. c. 3. n. 46. videlicet omnipotentiam posse dupliciter concipi : primò concipi potest secundum rationem intrinsecam , & virtutem Dei tenentem se ex parte actus primi ex se potentem influere in effectum non implicantem. Secundò potest omnipotentia considerari secundum alium conceptum extrinsecum, quem sumit à possibilitate effectus, per quem dicitur absolute potens, non quia conceptus iste sit virtus productiva, aut ratio influens in effectum, sed quia prior ille omnipotentia conceptus, in quo consistit tota ratio productiva per modum actus primi, qui supponitur ad possibilitatem effectus, & ad hunc conceptum, potest quasi impediri impossibilitate effectus, ut illum producat, ac proinde requiritur possibilitas, seu non repugnantia effectus, quasi ablatio impedimenti ut Deus ex se intrinsecè potens producere, non tantum ex se, sed absolute potens dicatur, vel requiritur ut habitio materiae, obiecti, seu termini, circa quem omnipotentia se possit exercere, quia effectus repugnantem non posset Deus illum producere non ex defectu potentia, sed ex defectu obiecti, seu termini, circa quem tenderet omnipotentia. Ex his duobus omnipotentia conceptibus prior antecedit omnis effectus possibilitatem, & de illo non est verum dicere, quia effectus est possibilis Deus potest illum producere, potius est verum dicere, quia effectus, qui est possibilis, possibilis est, quia Deus est potens illum producere. Posterior omnipotentia conceptus constituitur per possibilitatem effectus, & illam inuoluit, & de illo conceptu omnipotentia verum est dicere, quia effectus possibilis est Deus potest illum producere, in qua causali non ponitur ex parte consequentia omnipotentia præcisè secundum id, quod intrinsecè dicit in se, & secundum illud tantum, quod se tenet ex parte actus primi, sed secundum conceptum actus primi seu virtutis intrinsecæ Dei ut habentis obiectum expeditum, seu terminum in se aptum ut possit à Deo produci. Ex quo inferes causalitatem, quam significamus cum dicimus, quia creatura est possibilis Deus potest illam producere, esse quasi in genere causæ formalis, quia per ipsam creaturam, quam insitit causæ significamus, vltimò, & formaliter constituitur omnipotentia, quæ ponitur ex parte consequentis, quia omnipotentia, quam dicimus conuenire Deo, quia effectus est possibilis non est virtus intrinsecæ Dei secundum se sumptæ, sed virtus intrinsecæ Dei, ut coniuncta cum ipsa possibilitate apta ex se terminare actionem, quam omnipotentia valet iaculari, & virtus intrinsecæ huiusmodi sumpta, ut coniuncta cum possibilitate constituitur per ipsam possibilitatem effectus, quæ superuenit virtuti intrinsecæ Dei iam existentis.

11 Consulto dixi omnem effectum, qui est possibilis, possibilem esse, quia Deus est potens illum producere per conceptum intrinsecum omnipotentia, quia omnipotentia supponitur ut principium ad possibilitatem, quæ per se ipsam formaliter est possibilitas, & non supponitur ad chimæram, quia etsi ex parte Dei non deficiat virtus, quæ debet supponi ad chimæram possibilitatem, ex parte chimære deficit intrinsecæ possibilitas, quæ per se ipsam est possibilitas, quia etsi omnipotentia debeat supponi ad omnem possibilitatem, non sufficit hanc supponi, ut effectus sit possibilis, quia omnipotentia tantum intelligitur ut causa illorum prædicatorum, quæ per se ipsam habet quævis entitas. Eadem ratione contingit in statu existentia, in quo, quia homo ex se, & per sua prædicata essentialia est rationalis Deus est causa efficiens hominis existentis, qui sit animal rationale, & non potest esse causa hominis existentis, qui sit equus, similiter, quia equus, ex se est hinnibilis, Deus est causa equi existentis, qui sit rationalis. In hanc doctrinam voco P. Hurt. disp. 15. Met. §. 107. ubi asserit hominem non esse possibilem eo præcisè, quia Deus potest illum producere, quia licet ad hoc requiratur omnipotentia Dei, requiritur tamen non repugnantia ex parte hominis.

Idem tenet Ripald. tom. 1. de ente supern. disp. 32. sect. 2. n. 35. ubi asserit entitates non habere ab alio intrinsecam non repugnantiam existendi, sed à se ipsis habere non repugnare existere ab aliis.

Obiic. secundò : Non repugnantia rei seorsim ab existentia non potest terminare causalitatem alicuius principij, neque causa operatur secundum esse possibile, sed secundum esse existens, ergo effectus possibilis non potest dependere à causa possibili, neque causa possibilis potest inducere in effectus possibilitatem : ergo possibilitas effectus non dependet à possibilitate causæ, quia seclusa causalitate inter possibilitatem effectus, & causæ possibilitatem nullum aliud est caput, ex quo possit oriri dependentia, aut conexio possibilitatis effectus cum possibilitate causæ. Hæc obiectio ex doctrina tradita n. 1. facile solutionem habet, ibi enim præmonui rem purè possibilem nullum habere esse physicum, ac proinde physicè, neque esse dependentem, neque independentem quod probat obiectio, nihilominus eo modo quo entitas possibilis dicitur esse, dicenda est dependens, sicuti eo modo quo homo dicitur esse possibilis dicitur rationalis, etiam si in statu possibilitatis nullam possit edere ratiocinationem, quia cum dicimus homo possibilis est rationalis, tantum significamus hominem extitutum rationalem, seu cum potentia ad ratiocinandum casu, quo extiteret, sic similiter cum dicimus entitas possibilis est dependens, tantum significamus casu, quo extiteret extitutam dependentem, ita necessariò, ut aliter de potentia absoluta non posset contingere, quod sufficiens est, ut in statu possibilitatis dicatur dependens à possibilitate effectus, quia in statu possibilitatis, etsi verè nihil physicè sit, est obiectivè illud quod in statu existentia physicè existeret, quia illud quod existeret, eo modo quo existeret possibile denominatur.

Ex hac doctrina ad formam argumenti facile respondeatur distinguendo utramque partem antecedentis, & consequens illatum per hos terminos physicè, & obiectivè, effectus enim possibilis terminat causalitatem, non physicè, sed obiectivè, hoc est illam terminaret necessariò, si existeret. Similiter causa possibilis insuit, non physicè, sed obiectivè, hoc est influeret ipsa existens, si effectus esset extitutus, eademque ratione possibilitas effectus non dependet physicè, quia physicè nullam habet entitatem, sed obiectivè, hoc est dependeret necessariò, si existeret, neque aliud volumus significare cum dicimus creaturam possibilem dependere ab alio, ac cum dicimus hominem possibilem esse rationalem, quia tantum possumus intendere significare hominem habiturum virtutem elicendi ratiocinationem, casu quo existat, quod est illam habere obiectivè dum est possibilis, non enim potest in alio sensu dici de homine possibili esse rationalem, quia homo purè possibilis verè non est, ac proinde physicè non potest esse dependens neque rationalis, neque habere aliquod prædicatum. Quod si tibi videatur sufficiens, non esse, ut homo possibilis dicatur dependens à causa prima, ex eo quod existens necessariò dependeret, dicito hominem possibilem dicendum non esse rationalem, quia non ex alio capite in statu possibilitatis rationalis dicitur, nisi quia eo ipso quod existat, existet cum virtute ratiocinandi, & si reliqua alia prædicata poteris præscindere à quocumque ente possibili, quia nullo alio titulo illi competunt in statu possibilitatis, nisi quia illis physicè gauderet in statu existentia. Id quod dixi de duplici conceptu intrinsecò, & extrinsecò omnipotentia intelligendum est proportionè servata respectu effectuum, quos continet, de quacumque virtute creata non connexa cum possibilitate effectuum imò de illa, quæ connexionem huiusmodi haberet, licet hæc secundum conceptum intrinsecum esset connexa cum non repugnantia effectus, per quam vltimo constituitur conceptus extrinsecus potentia ad tales effectus. Dices res sic intellecta extra quæstionem esse hominem possibilem dependere à Deo, quia extra quæstionem est hominem existentem habiturum dependentiam, & implicare ipsum existere sine hac dependentia. Respondeo res bene inspecta, & intellecta absque controversia admittendam esse conclusionem, quam defendimus, non tamen posse sine magna disputatione ita reduci ad prima principia, in qua multi discunt à principiis, in quibus debet procedere disputatio de quocumque prædicato rei possibilis, & ita nostram conclusionem audent negare.

Obiicies teritiò : Ens creatum eo ipso, quod sit ens creatum tantum petit dependere ab aliqua prima causa, à qua

qua recipiat esse : ergo si per impossibile non existeret hic numero Deus, qui modo est; sed alius æquè omnipotens, creatura, quæ modo est possibilis, permaneret adhuc possibilis: ergo possibilitas creaturarum, quæ modo sunt possibiles non habet connexionem cum hoc numero Deo; ergo si per impossibile existeret alius Deus loco huius, permaneret eadem creaturæ possibiles, quæ de facto possibiles sunt. Respondeo. posse consequentiam concedi, & admitti consequens absque vlla contradictione doctrinæ tradita, iuxta quam posset dici creaturas possibiles necessariò supponere aliquam primam causam veram, & non fictam, & cum absolute tantum sit vera prima causa hic numero Deus, & commentitius omnis alius Deus ab isto distinctus, hinc est creaturam necessariò supponere hunc numero Deum, casu autem ficto, quo daretur alius numero Deus non fictus; sed realis, & verus & parum referre admittere hoc deficiente, creaturas, quæ modo sunt possibiles, intrinsicam possibilitatem retenturas. Sentio tamen melius dici, adhuc casu ficto, quo existeret alius Deus loco huius numero Dei Optimi Maximi, qui summè necessariò existit, creaturas omnes, quæ modo sunt possibiles, repugnatum iri, quia modo capacitatem non habent quatenus est ex se terminandi actionem ab alia prima causa distincta à vera prima causa, quæ summè necessariò existit, & ita deficiente hoc Deo, & alio adueniente virtutem non haberent terminandi causalitatem exeuntem ab illo Deo, qui tunc esset, quia cum in illa hypothesi creaturæ essent eadem eandem capacitatem haberent terminandi causalitates, & carerent capacitate, quam modo non habent, quapropter non possent depèdere ab illa prima causa, quæ tunc esset, quæ respectu illarum perinde se haberet, ac si non existeret, & ita ex repugnantia huius primæ causæ, quæ nunc summè necessariò existit inferretur repugnantia creaturarum, quæ modo sunt potentes tantum terminare actionem procedentem à Deo vero, qui est, & non à fictis, qui casibus chimericis supponuntur.

15 Instabis de ratione omnipotentie est ut possint ab illa dependere omnes effectus possibiles: ergo de ratione illius omnipotentie realis, quæ modo fingitur, esset, ut effectus, qui modo existunt possint ab illa dependere. Resp. de ratione omnipotentie esse ut ab illa possint dependere omnes effectus, qui sunt possibiles, si possibiles essent in quacumque suppositione, in qua ipsa existeret; non verò esse de ratione omnipotentie ut possint ab illa dependere effectus, qui tantum essent possibiles, casu quo ipsa repugnaret, & alia omnipotentia existeret. Hac ratione non esset de conceptu illius omnipotentie, quæ fingitur, ut ab illa possint dependere effectus, qui possint ab illa dependere, quia casu, quo illa existeret, repugnaret illa cum per locum intrinsecum repugnet coexistentia duarum omnipotentiarum, sicuti repugnant duo Dij coexistentes, & consequenter repugnaret effectus, qui modo ab hac omnipotentia possunt dependere.

PUNCTUM VI.

An causa, & effectus mutuo referantur.

§. I.

De causis creatis, & de effectibus.

1 Sentiant multi idem esse causam transcendentialem ad effectum referri, ac esse connexam cum illius possibilitate: ita tenet Ripald. tom. I. de ente supernat. disp. 3. sect. 1. n. 2. ubi asserit ordinem transcendentem naturæ in actus supernaturales non aliud intelligi, quàm connexionem intrinsecam naturæ cum his actibus ex vi cuius repugnantibus actibus natura repugnaret. Ab hoc vulgari dicendi modo pauci recedunt, quorum Soar. 1. p. lib. 3. cap. 9. n. 13. ubi asserit Deum esse intrinsecè connexam cum creaturis possibilibus, & negat ad illas transcendentialem referri, quia id quod transcendentialem refertur ad aliud, debet ordinari in illud tanquam in finem; omnipotentia verò non potest respicere tanquam finem illius creaturas, & ita non potest in illas transcendentialem referri, & P. Fasol. 1. part. q. 12. art. 8. dub. 12. n. 68. docet omnipotentiam esse connexam creaturis possibilibus, & non transcendentialem referri ad illas, quia relatio transcendentis respicit aliud ut suum perfectibile, sicut materia respicit formam, per

Franc de Oñedo, Philosoph. Tom. 11.

quam perficitur, & forma materiam, per quam etiam perficitur, omnipotentia autem in nullo perficitur per effectum ad extra productum, & ita non potest ad illum transcendentialem referri. Idem tenet Herice, qui docet disp. 5. c. 4. omnipotentiam esse connexam cum possibilitate creaturarum, & negat dicere relationem transcendentialem ad creaturas.

2 Ceterum ex alio capite ego dissentio à sententia, quæ relationem transcendentialem cum connexione conuertit: sentio enim omnem entitatem cum alia connexa ad illam transcendentialem referri, non tamen omnem entitatem transcendentialem relatam connexionem habere cum termino, ad quem infertur. Hanc posteriorem partem conclusionis probavi Puncto 2. ubi statui posse dari relationem transcendentialem ad terminum, qui neque existat, neque possit existere, ex quo infertur relationem transcendentialem non habere connexionem cum suo termino, id enim, quod potest existere sine existentia, & sine possibilitate aliis non potest dici cum illo connexam. Eandem conclusionem partem rursus confirmabo cum probem causam non connexam cum effectū, adhuc possibilis, ad illius existentiam transcendentialem referri. Priorem partem videlicet omnem identitatem cum alia connexam ad illam transcendentialem referri, sic probō. Quidquid per suammet entitatem est cum alia connexam nō potest intuituē cognosci sine illo extremo, cum quo est connexam, quia connexio, est proprium intrinsecum prædicatum, quo nequit sine extremo quidditatiuē cognosci, sicuti non potest vni quidditatiuē cognosci sine extremo, quod ex vi illius connectitur. Sed transcendentialem referri ad aliud tantum dicit non posse sine illo quidditatiuē cognosci: ergo quidquid est cum alio connexam ad illud transcendentialem refertur. Maiorē negabit nemo: minor constat ex dictis Punct. 1. ubi essentiam relationis transcendentis explicui. Consequentia est legitima. Secundo: Causa creata connexa cum his effectibus possibilibus, quos producere potest, connexionem non habet cum possibilitate aliorum effectuum, quos producere nequit: ergo ex vi connexionis diuerso modo se habet respectu illorum effectuum possibilium, quos in se continet, ac respectu aliorum: ergo aliquem respectum transcendentialem habet ad hos effectus possibiles, cum quibus connectitur, qui modus ille diuersus se habendi est respectu aliis quod est esse respectuum, seu ad aliud, & insuper est identificatus cum entitate, quæ dicitur respectiva, & transcendens illius prædicata essentialia, ac proinde nihil in illo potest desiderari, ut respectus transcendentis dici possit. Eodem modo philosophandum esset de omnipotentia, si hæc esset connexa cum possibilitate effectuum, quia licet hæc connecteretur cum possibilitate omnium, qui modo sunt possibiles, & non modo aliquo speciali se haberet respectu vnius, quo non se haberet respectu reliquorum omnium, iam omnipotentia illa talis esset, ut repugnante homine deficeret, & modo non deficeret repugnante Hircoceruo, & similiter posita possibilitate Hircocerui repugnaret, & modo posita possibilitate hominis non repugnat. Insuper posita omnipotentia connexa cum effectibus possibilibus, hæc est bona consequentia. Existit hæc omnipotentia: ergo possibilis est homo, & tamen non est bona consequentia: existit omnipotentia: ergo possibilis est hircoceruus: ergo omnipotentia illa aliquid intrinsecū habet respectu creaturarum, quæ modo sunt possibiles, quas in se continet, quod non habet respectu entitatum, quæ repugnant, quas neque quatenus est ex se continet: ergo omnipotentia sic connexa per suam entitatem habet habitudinem aliquam cum creaturis possibilibus, per quam potest inferri iudicium de possibilitate creaturarum deductum ex existentia omnipotentie cū illis connexæ, quæ omnia arguunt non posse talem omnipotentiam cognosci non cognitis creaturis, cum quibus habet connexionem, & formaliter dicunt habitudinem intrinsecam, seu respectū transcendentialem omnipotentie ad creaturas possibiles.

3 Rationes, quas adducunt Soar, & Fasol. ad probandum omnipotentiam connexam cum creaturis possibilibus non transcendentialem ad illas referri, neque multum premunt, neque difficilè solvuntur. In primis gratis docet P. Soar. relationem transcendentialem debere aliud respicere tanquam finem, quod si verum esset, neque causæ creatæ haberent relationem transcendentialem ad effectus, quos in se virtualiter continent, quia non omnis causa respicit

Gg

respicit

tanquam finem omnem effectum, quem potest producere, quis enim dicit finem hominis esse possibilitatem, seu existentiam impulsus, quem potest lapidi imprimere. Secundò, Actio transcendentaliter refertur in principium adiuuum, passivum, & terminum, & non hæc omnia tanquam finem respicit. Tertiò: idem P. Soar. disp. 46. Metaph. sect. 2. n. 9. asserit rationem transcendentalem respicere aliud tanquam subiectum, vel obiectum, vel agens, vel finem: ergo de ratione relationis transcendentalis non est determinatè respicere aliud tanquam finem. Neque maiori fundamento dicit P. Fasol. relationem transcendentalem respicere aliud, ut suum perfectibile, quia effectus per actiones transeuntes producti nulla ratione perficiuntur principia creata, à quibus procedunt, & tamen terminant illorum transcendentalem respectum, ut fert communis opinio. Effectus producti per actiones transeuntes non perficere principia, à quibus procedunt, videtur per se notum, quid enim perfectionis homini adducit impulsus ab illo in lapide productus: Quod si dicas quemlibet effectum productum à causa creata, esse perfectionem extrinsecam causæ, à qua procedit, adde extrinsecè, & improprie effectus isti principia creata perficiunt, ut possit eodem modo dici huiusmodi effectus esse perfectiones extrinsecas principij increati, à quo procedunt.

4 His præmissis Sit PRIMA CONCLUSIO. Nulla virtus productiva creata potest intuitivè, & clarè cognosci, quin cognoscatur effectus virtualiter in illa contentus, siue hic sit impossibilis, siue possibilis existat. Ratio est, quia etiam si virtus causativa sit independens ab effectu secundum se nihilominus in se specialiter continet hunc effectum, & non alium: ergo, qui intuitivè virtutem hanc cognoscat, ignem, v. g. dicit ignis ex se est potens producere hos effectus, quicumque sint, quos ignis potest producere, & non alios: ergo ex vi huius cognitionis debet saltem apprehendere calorem, qui potest ab igne produci: implicat enim hoc iudicium: ignis est specialiter productivus caloris & non aliorum effectuum, quin apprehendatur. Rem explico. Pono virtutem productivam caloris in igne, & virtutem productivam frigiditatis in aqua sine aliqua connexion cum possibilitate effectuum, quos in se continet. Qui cognosceret has virtutes diceret: ignis quatenus est ex se est potens producere calorem, quem producet si ipse non implicet, & si forsan virtutem istam compareret cum frigiditate diceret, quantumvis ex se frigiditas non repugnet, non poterit illam ignis producere. Similiter, qui intuitivè penetrat aquæ naturam necessariò diceret: aqua quatenus est ex se, potens est producere frigiditatem, & illam producet si non repugnet, quod iudicium fieri nequit sine apprehensione frigiditatis: rursum si virtutem aquæ compareret cum calore diceret quantumvis ex se calor non repugnet non poterit illum aqua producere: ergo virtus creata, quæ tantum se potest ad certos & determinatos effectus extendere, & non ad omnes, specialiter ducit in cognitionem illorum effectuum, quos in se continet.

5 SECUNDA CONCLUSIO. Omnis virtus productiva creata dicitur habitudinem, seu respectum ad effectum, quem in se continet. Hæc conclusio rectè ex præcedenti inferitur, quia ut benè docet P. Didacus Ruiz disp. 5. de scientia, s. 2. relatio transcendentalis in eo consistit, quod aliqua res in genere substantiæ, vel alijs prædicamentis extra relationem non possit cognosci, nisi rem aliam in obliquo cognoscendo: sed nulla virtus creata potest cognosci, quin cognoscatur effectus in illa contentus: ergo ad illos transcendentales refertur. Secundò virtus productiva caloris cum igne identificata, etiam si independens sit à possibilitate caloris, tamen diverso modo se habet respectu caloris, quem etià implicat, quatenus est ex se, virtualiter continebit, quæ respectu frigiditatis, ut dicebam numero præcedenti: ergo ex se aliquid habet respectu caloris, quod non habet respectu frigiditatis, quod cum sit in ordine ad aliud respectum dici debet, & cum sit quid identificatum cum virtute ignis respectum transcendentalem purè appellatur.

6 TERTIA CONCLUSIO. Respectus transcendentalis causæ non est ad puram possibilitatem effectus existentia seclusa, sed ad ipsam formalissimam existentiam effectus. Probatur conclusio ex identitate possibilitatis cum existentia: ex qua inferitur non posse possibilitatem intrinsecam rei terminare respectum aliquem, quem existentia non terminet. Secundò efficacius: virtus productiva dicitur ordinem ad illud, quod dicitur virtualiter in illa contentum,

tanquam effectus in causa; sed id quod est contentum in virtute productiva tanquam effectus in causa est ipsa formalissima existentia rei: ergo virtus productiva ad formalissimam rei existentiam dicit respectum. Maior est certa, non enim cōtinetur: Minorem probō. Id continet virtus productiva virtualiter in se, quod extra se ponit, & quod attingit media causalitate, sed quod extra se ponit, & quod attingit media causalitate, imò & quod potest ponere extra se, & quod potest existentia, ut ultimò ad actum reducat: ergo id, quod virtus productiva intra se virtualiter cōtinet est formalissima rei existentia, & non pura possibilitas, ut distincta ab existentia.

QUARTA CONCLUSIO. Respectus causarum non est ad aliquam rationem communem ab effectibus abstractam, sed ad ultimas differentias individuales cuiuscumque singularis effectus. Conclusionem hanc latè tradit Hurt. disp. 8. Physic. sect. 3. per quinque subsecutiones ubi plura tradit, quæ ad doctrinam conclusionis tradite spectant. Patet ergo rem ostendo. Relatio causæ est ad id, quod in se continet, & quod attingit media causalitate, & ponit extra se. Sed causa non in se continet, neque attingit media causalitate, aut ponit extra se rationem aliquam communem omnibus effectibus, sed singulos effectus in particulari cum sua ultima individuali differentia, quæ à causa producit: ergo non refertur transcendentaliter ad aliquam rationem communem: sed ad singulos effectus individualiter sumptos. Hæc est potissima, & formalissima huius conclusionis ratio, idem illi supersecedo, & alijs minus efficacibus parco, ne illius veritate omnino certam suspexit reddam. De obiectis potentiarum intentionalium hic agere nonnulli, quod alienum à causarum disputatione, potentia enim non est causa obiecti: sed actus respectus obiectum, ad quem individualiter sumptum refertur relatione transcendentali, sicuti ignis refertur ad calorem, relatio vero potentia ad obiectum non est immediata, sed medio actu, & ita rationem illam obiecti respicit potentia, quam respicit actus, medio quo potentia obiectum respicit, ex quo inferres potentiam intellectivam producentem intellectum individualem respicientem rationem individuum obiecti medio hoc actu respicere rationem individuum obiecti, & eandem potentiam producentem alium actum, qui respiciat rationem communem obiecti præcisam à differentia individuali medio illo actu respicere rationem communem præcisam à differentia individuali, quia respicientia potentia ad obiectum, non distinguitur à respicientia actus ad obiectum, sed respicientia, quæ habet actus per se ipsum tribuitur potentia, à qua producit, quæ immediatè, & per se obiectum non respicit, sed tantum quatenus producit actum respicientem obiectum. Neque respectus ille mediatus potentia ad obiectum est respectus causæ ad effectum, quia potentia respicit obiectum medio actu, qui non respicit obiectum relatione causæ ad effectum.

5 QUINTA CONCLUSIO. Effectus omnes transcendentales refertur ad causam primam, & ad alias secundas, à quibus procedunt. Ratio est: Quilibet effectus ex se habet capacitatem ad terminandam causalitatem procedentem à causa prima, & ab hac causa secunda, & non ab alia, & virtualiter continetur in causa prima, & in hac causa secunda, & non in alia, ex quo fit illi qui intuitivè penetrat effectum, & cognoscat hanc capacitatem terminandi causalitatem, & continentiam passivum effectuum in causis non posse effectus cognoscere sine habitudine, seu respectu ad causas, quas oblique cognoscat, ut terminos illius habitudinis. Præcipua difficultas, quæ in hac materia poterat adduci petenda erat ex eo quod non possit dari realis relatio transcendentalis ad terminum non realem, & repugnantem, quam solui Punct. 2. ubi oppositum probavi.

§. II.

De causa increata.

DE omnipotentia difficultius potest in hac questione iudicium ferri, præcipuè iuxta principia tradita, ex quibus negatio connexionis negationem relationis non arguit. Autores citati Punct. 4. asserentes omnipotentiam non esse connexam cum effectuum possibilitate negant aliquam relationem transcendentalem dicere ad effectus, idhuc ut possibiles, non ex alio capite, nisi quia relationem sine connexionem non admittunt. Ex his qui omnipotentiam connexam

connexam cum possibilitate constituunt, transcendentaliter referri negant P. Soar. P. Faol. & P. Heric. relati n. 1. Ceterum P. Granad. citatur Punct. 4. n. 2. & P. Didac. Ruiz de Trinit. disp. 62. sect. 2. assertum dari in Deo respectu transcendentalem ad creaturas, non solum possibile, sed etiam existentem, asseruntque predictum respectum esse reale intranscendentem perfectionem Dei Gregor. Ariminen. in 1. distinct. 30. q. 3. conclus. 3. dixit Deum ab aeterno referri ad creaturas non existentes, quia illarum est causatiuus, quibus verbis tradidisse puto de omnipotentia conclusionem quam §. praecedenti ego tradidi de causis creatis videlicet referri ad existentias, quas in se virtualiter continent, & quas possunt causare, etiamsi creaturae non existant, imò etiamsi non sint possibile, quia ratio, propter quam causa creata ad effectum refertur est, quia illius est causatiua, seu quia illum in se continet, & quatenus est ex se illum potest producere, siue effectus sit possibilis, siue impossibilis, quod est valde extrinsecum causae & respectui, qui cum illa identificatur. Gabr. tom. 1. in 1. p. disp. 104. c. 3. suppreffo nomine refert recentiores quosdam asserentes omnipotentiam dicere relationem transcendentalem ad creaturas, & P. Hurt. disp. 15. Met. sect. 9. docet probabilem esse opinionem admittentem hos respectus transcendentales in omnipotentia, licet ipse oppositam amplectatur.

11 In meis principiis facilius videtur posse hunc respectum transcendentalem in Deo admitti, quia cum respectus transcendentis non dicat connexionem cum termino, absque vlla dependentia Dei à creaturis, & absque vlla imperfectione poterit respectus iste in omnipotentia constitui. Deinde consequenter ad id, quod diximus de causis creatis videtur eodem modo philosophandum esse de causa increata, cum eodem modo constituamus causas creatas, & increatas absque vlla connexionem cum possibilitate effectuum, quos in se continet. Verge ex eo quod ignis sit productiuus caloris independentem à caloris possibilitate, qui intuituè cognoscit ignem debet cognoscere ignem quatenus est ex se posse calorem producere, quod fieri nequit sine apprehensione caloris; ergo eodem modo, qui cognoscit omnipotentiam esse productiuam caloris, debet apprehendere calorem, id quod quilibet virtus creata habet respectu aliquorū effectuum, habet virtus omnipotentiae respectu omnium, & sicut virtus creata non potest intuituè cognosci non cognitis certis effectibus, quos potest producere, ad quos transcendentaliter refertur, quia sine illis non valet cognosci, sic omnipotentia cognosci non poterit, quin cognoscantur omnes effectus, quos in se continet, saltem sub aliquo conceptu confuso, & vniuersali, & ad illos transcendentaliter referetur, quia sine illis cognosci non poterit.

12 Ceterum grauis me tenet difficultas ne in hanc abeam sententiam, quia si concedamus omnipotentiam referri transcendentem ad effectus possibile, cum quibus nullam habet connexionem, eo modo concedendum est transcendentem referri ad hircocerum, hippocentaurū, & aliam quancumque chimæram. Ratio est facilis: Omnipotentia quatenus est ex se, non solum est potens producere calorem possibilem, sed hircocerum impossibilem, quem absolute ex virtutis, quā habet absolute posset producere, si ille ex se non repugnet; ergo si ex eo quod omnipotentia ex se sit productiuā caloris independentem ab illius possibilitate, vel impossibilitate, non potest intuituè cognosci, quin saltem apprehendatur calor, & ad hunc transcendentem referatur: sic ex eo quod omnipotentia ex se sufficiens sit producere hircocerum independentem ab illius possibilitate, vel impossibilitate, non poterit intuituè cognosci, quin apprehendatur hircocerum, & ad illum transcendentem referatur omnipotentia, quā quatenus est ex se, eodem modo se habet respectu effectus possibile, & impossibile, ad vtrumque enim Deus ex se sufficientem virtutem habet, quā ad actum reduci nequit respectu effectus impossibile, non ex defectu virtutis seu potentiae, sed ex repugnantia ipsius effectus. Dicere autem omnipotentiam intuituè cognitam determinare ad apprehensionem omnis chimære excogitabilis paradoxum est. Neque sufficit dicere tantum determinare ad cognitionem omnium chimærarum sub conceptu confuso, & vniuersali, quod dicat, qui intuituè videt omnipotentiam, omnipotentia ex se virtus est sufficiens ad producendum, quidquid non implicauerit, quia Deus non apprehendit obiecta sub confuso modo; sed vnumquodque valde distinctè, Francisc. de Quiedo, Philosoph. Tom. 1.

& ita Deus eo ipso quod suam omnipotentiam cognoscat, tenebitur ex vi omnipotentiae apprehendere quancumque excogitabilem chimæram, & habere hoc iudicium: mea omnipotentia ex se sufficiens est producere hircocerum, quo iudicio oblique tanget hircocerum, & sic de omnibus chimæris, quæ confingi possunt. Deinde quidquid sit de modo, quo chimæra deberent cognosci ex eo quod omnipotentia intuituè cognosceretur, si omnipotentia determinat ad illarum cognitionem transcendentem referatur ad illas, quod multis plus quàm temerarium videbitur, licet alij forsan non adeo seuerè de hac re sentiant, cum relatio transcendentalis iuxta nostra principia non importet aliquam connexionem, neque dependentiam à termino. Deinde cum omnes qui omnipotentiam constitutunt non connexam cum creaturis possibilibus, & asserunt hircocerum esse ab hac numero omnipotentia producendum si per impossibile fieret non repugnans, concedunt omnipotentiam de facto existentem quatenus est ex se habere modum virtutem sufficientem ad producendum hircocerum, & illum in se virtualiter continere, licet de facto possit eū producere propter repugnantiam, quam inuoluit ipsius existentia, & admittunt omnipotentiam esse ex se continentiam virtutem illorum, quæ de facto implicat, sic non videtur graui censura dignum admitti relationem transcendentem in omnipotentia absque vlla connexionem, seu dependentia respectu illorum, quorum in eadem omnipotentia virtualis admittitur continentia.

13 Nihilominus inauditū huc vsq; fuit omnipotentiam transcendentem referri ad entia, quæ de facto possibile non sunt, & non sine ingenti paradoxo diceretur. Ideo censeo omnipotentiam ad nullum effectum, quem in se continet, transcendentem referri, neque ex vi illius intuituè cognita debere apprehendi aliquem effectum in illa contentum. Moueor à posteriori ad negandum omnipotentiam respectum ad creaturas possibile, ne cogar concedere omnipotentiam referri transcendentem ad omnes chimæras excogitabiles, quod nemo admittit, & mihi est valde absurdum. Rationem à priori eiusdem conclusionis sic conficio: omnipotentia eo ipso, quod virtus est infinita, ex se potens est producere quidquid non implicauerit, & eodem modo se habet respectu omniū producibilium, & nihil speciale habet respectu huius effectus, quod non habet respectu aliis cuiuscumque: omnes enim eminenter in se continet; ergo ad hoc vt beatus, vel Deus intuituè cognoscat id, quod nos cognoscimus per hos conceptus, omnipotentia quatenus est ex se, est potens producere hominem, & hircocerum si non implicent, & præcisè quia hircocerum implicat non potest illum producere, non ex defectu virtutis, sufficit intuituè cognoscere infinitatem omnipotentiae, quæ dicit intrinsecè, & in se hanc eminentissimam omnium continentiam, ex vi cuius Deo inest virtus ad producendum quancumque effectum assignabilem, si ipse in se non repugnet, & tunc non ex defectu virtutis requiritur ex parte actus primi, sed ex repugnantia ipsius produci non poterit, sufficit ergo ad hoc vt omnipotentia intuituè cognita penetraret, cognosci ipsam esse virtutem productiuam infinitam, cuius infinitatem nos concipere non possumus, nisi cum ordine ad vniuersos effectus, ad quos ipsa se potest extendere, beatus autem, qui omnipotentiam, vt est in se cognoscit, id percipit per simplicissimum conceptum attingentem virtutem productiuam infinitam, cuius infinitas importat extensionem ad omnes effectus, ita vt nullus possit illius actiuitatem subterfugere, neque illius actionem, si ipse in se non repugnet, tunc enim, & actio ad ipsum terminata repugnat.

14 Ex hac ratione disparitatem deprehendes inter virtutem productiuam creatam, & increatam omnipotentiam, propter quam virtus productiuā creata relationem dicat ad effectus, quos continet, quam non dicit omnipotentia, quia virtus productiuā creata certos, & determinatos effectus in se continet, quos, & non alios, potest producere, & ita speciali modo se habet ad illos, quos continet, quo non se habet ad alios, quæ specialis habitudo cognosci nequit non cognitis effectibus, quos specialiter virtus illa eminenter continet; omnipotentia verò nullam specialem habitudinem dicit ad aliquem effectum; sed æquè est potens ad omnes effectus, & non solum se extendit ad omnes possibile, sed etiam eadem existentem se extenderet ad omnes, qui modo implicat, si illorū repugnantia impedimento non esset, vt ab omnipotentia producerentur: si enim ab

hircoceruo repugnantiam præcideres eodem modo posset produci à Deo ex vi virtutis, quam modo habet, nulla alia illi adueniente, ac potest modo produci homo, qui de facto producit, quod proprium est infinitæ virtutis, nulla enim virtus creata potest dari, ex vi cuius primum esse accipere possit tanquam à causa principali quiddam in rerum natura producit, etiam illud quod modo repugnat, si fieret non repugnans. Negandum ergo omnipotentiæ respectus aliquis ad effectus, quos in se continet ratione huius vniuersalissimi modi illos continendi nulla habita ratione ad naturam huius, vel illius, cuiuscunque enim naturæ effectus assignatur, Deus ex se habet sufficientem naturæ effectus assignatur, & illum absolute poterit producere absque vilo impedimento, si effectus in se repugnantia non inuoluat. Secundum hanc doctrinam non renuerem concedere omnipotentiam dicere respectum transcendentalem ad hos effectus, qui modo sunt possibiles, si illam cum his possibilibus connexam constituerem, quia omnipotentia connexa cum his possibilibus, quæ eadem non esset si hircoceruus fieret non repugnans, adhuc præcisè repugnantia hircocerui diuerso modo se haberet respectu hircocerui non repugnantis, ac se habet modò respectu hominis non repugnantis, quia nunc existente non repugnantia hominis illi coexistit omnipotentia, & illum potest producere, si tamen daretur non repugnantia hircocerui, omnipotentia, quæ modo consideratur connexa cum his possibilibus, quæ sunt de facto, non posset existere, neque valeret hircoceruum non repugnantem producere, quod iuxta meam sententiam est contra conceptum omnipotentia, vt dicebam Punct. 4. num. 11. idè absolute pronuncio omnipotentiam nullam habere connexionem cum possibilibus, & eandem omnino futuram, si effectus omnes, qui modo sunt possibiles, fierent impossibiles, & illi qui modo repugnantiam inuoluunt, in non repugnantiam transirent.

PUNCTUM VII.

Quomodo effectus cognoscantur in causa, & quinam illorum cognosci debeant.

1 CUM natura relationis transcendentalis in eo sita sit, vt non possit vnum sine alio cognosci, plurimum con-
ducet ad perfectam cognitionem relationum, quas dicunt causæ ad effectus agnoscere quo modo effectus cognoscantur in causa, & an in causa intuitiue cognita cognosci debeant omnes effectus, quos ipsa continet, vel illorum aliqui, & an illi, qui cognoscantur debeant cognosci sub vniuscuiusque individuali differentia, vel sufficiat ipsos sub aliqua communi ratione cognosci?

2 P. Valquez 1. part. disp. 50. & 60. locis iam citatis Becan. tract. 1. q. 4. & 8. Albert. q. 2. Theologica, Alarcon tract. 2. de scientia, disp. 2. c. 3. & apud hos Scotus, Bonaventura, Maior, Marf. Almain. Gabriel, & Ochamus asserunt in omnipotentia nullam creaturam possibilem agnoscere. Affertur conclusioni, quam tradidi Punct. præcedenti, verumtamen si rationi horum Doctorum assentirem, non solum in omnipotentia, sed neque in alia quacunque causa creata effectus aliquis cognoscitur, prædicti enim auctores ex eo negant creaturas in omnipotentia cognosci, quia omnipotentia indifferens est, vt coniungatur cum possibilitate creaturarum, vel cum ipsarum repugnantia, ac proinde non potest ducere in cognitionem possibilitatis, cum qua connexa non est: cum ergo ego defendam nullam causam creatam connexam esse cum possibilitate effectuum, quos in se continet, quiddam inferatur in omnipotentia ex eo præcisè quod connexa non sit cum effectuum possibilitate, poterit in quacunque alia causa inferri, ideo oportet huius rationis momenta perpendere.

3 P. Heric. disp. 51. tract. de visione c. 3. docet sufficere continentiam virtutem creaturarum in omnipotentia, etiam si relatio, aut connexio non intercederet, vt posset in ipsa omnipotentia cognosci, quod docuerat P. Soar. lib. 2. de attributis, c. 25. & P. Arrub. disp. 3. c. 3. docet Deum ex vi penetrationis essentia cognoscere creaturas posibles, cum quibus nullam connexionem inesse alicui Dei intrinseco prædicato defendit, in quorum sententia non rectè infertur præcisè ex indifferencia omnipotentia, vt coniungatur cum creaturis possibilibus, vel cum illarum repugnantia non posse creaturas posibles in omnipotentia cognosci.

Censeo in causa siue creata siue increata indifferencia vt coniungatur cum possibilitate effectuum, & cum eorumdem repugnantia non posse iudicariue cognosci possibilem, & cum alicuius effectus, id enim quod cum alio conuenit non est, quantumvis intuitiue cognoscatur non potest intellectum determinare, vt de illo iudicium ferat, imò quò magis intuitiue penetraretur, magis cognoscetur indifferencia ad vtrumque extremum, quæ magis suspensum relinquet intellectum ad iudicandum, quod etià illorum verè existat. Ceterum hæc indifferencia non impedit tale medium de terminare intellectum ad apprehensionem obiecti, cuius est virtus, & virtualis obiecti, cuius probabili quod indifferens est vt coniungatur cum obiecto, & cum negatione illius, & ex hoc capite non potest esse medium sufficiens, vt in illo iudicariue cognoscatur illius obiectum, nihilominus non potest intuitiue cognosci, quoniam obiectum per illud representatum, cum quo potest non coniungi apprehensiuè cognoscatur, quia ex se intrinsece, & per suam entitatem est representatio talis obiecti, & est determinatum ad representandum hoc, & non aliud, & isto distinctum, & ita vt intuitiue cognoscatur debet cognosci vt representatio huius obiecti, quod fieri nequit si hoc determinatum obiectum non apprehensiuè saltem cognoscatur.

Ex alio capite creaturas posibles adhuc apprehensiuè in omnipotentia non cognosci, omnes effectus virtualiter contentos in quacunque alia causa creata in illa tanquam in medio debere apprehensiuè cognosci statui Puncto præcedenti, ubi propugnauimus relationem transcendentalem causæ creatæ ad effectus, quos virtualiter continet, & eandem relationem in omnipotentia impugnauimus. Ceterum ex hac doctrina non leuis insurgit difficultas circa modum cognoscendi in causa creata effectus in illa contentos, & quinam illorum debeant cognosci an omnes, an tantum illorum aliqui? Exempli gratia: Agnosco intuitiue ignem, qui virtutem habet producendi plures calores numeros distinctos, inquiritur an ex vi huius intuitiue cognitionis debei ego apprehendere omnes calores contentos in illa virtute secundum ultimam differentiam individualem illorum, vel sub aliqua ratione communi, vel tantum illorum aliquos, hos vel illos? Similem, imò omnino eandem questionem exagitant Theologi asserentes creaturas posibles cognosci in omnipotentia, qui dubitant, an omnes, an illarum aliquæ, an sub communi aliqua ratione, an sub propria vniuscuiusque differentia cognoscendæ sint? Dicam quod iudicium Theologi, asserentes creaturas in omnipotentia cognosci, ferant de hac questione in omnipotentia, quod eodem modo ferendum est in qualibet alia causa creata respectu effectuum, quos in se continet.

Videri omnes creaturas posibles in omnipotentia defendunt Gorfred. quodlib. 9. q. 3. Bassol. q. 4. prologo. art. 1. Durand. in 3. dist. 4. q. 2. & in 4. dist. 49. q. 3. Albert. Magna. 3. dist. 14. Nò omnes creaturas posibles, sed aliquas in omnipotentia videri docent D. Thomas 1. p. q. 11. art. 7. & 8. & ibid. Caiet. Banez, & Zumel. P. Valent. punct. 6. P. Molina disp. 5. P. Soar. t. 1. in 1. p. lib. 2. cap. 16. Ferrara cum D. Th. tertio contra gentes cap. 56. Capreol. in 4. dist. 49. q. 6. Sot. quæst. 3. art. 3. Mouentur hi Doctores quia si omnes creaturas Beatus in omnipotentia cognosceret, Deum comprehenderet. Addunt alij talem cognitionem fore infinitam. Negat P. Heric. disp. 4. cap. 4. talem visionem fore comprehensiuam, & disp. 36. à num. 57. vsque ad 62. negat similiter talem visionem fore infinitam, ac proinde asserit ex his capitibus non repugnare beatum videre creaturas omnes in omnipotentia. Neque his rationibus fident P. Arrub. quapropter aliam est meditatus ad probandum non posse dari cognitionem terminatam ad Deum, & ad creaturas posibles, quam non examino, quia ad rem modò non est definire an talis visio repugnet, sed an necessariò danda sit ex eo, quod creature posibles in omnipotentia cognoscantur, quod si affirmatiue concludatur, certum est, teneri admittere visionem terminatam ad Deum, & ad omnes creaturas posibles, Doctores, qui asserunt creaturas posibles in omnipotentia cognosci, verò negatiue, nihil reuertit ad hanc questionem an talis cognitio aliunde possibilis sit necne.

P. Valquez qui negat creaturas cognosci in omnipotentia tanquam in obiecto prius cognito, sic arguit disp. 50. c. 6. Omnipotentia æquè dicit ordinem ad omnes effectus posibles, æquè continet omnes, & omnino æqualem cognitionem

xionem habet cum omnibus; ergo vel omnes debent in omnipotentia cognosci tanquam in medio prius cognito, vel nullus est cognoscendus. Fatetur Herice ipsum argumenti difficultatem cognoscere: fateor ego me non conuenisse solutionem ab ipso adductam, quam verbis D. Thom. referre dicit, in quibus eximiam Angelici Doctoris lego doctrinam, & solutionem, quam D. Thom. dare non intendebat, ad prædictam difficultatem non reperio. Venio ad Hericij verba: asserit Deū posse producere hunc effectum, duo dicere: omnipotentiam, & hunc effectum ab illa distinctum, ac proinde posse illam sine hoc cognosci. Idem dicam ego de omnibus effectibus, & de omnibus simul sumptis ac proinde secundum hanc solutionem posset concludi omnipotentiam posse cognosci nullo cognito effectus, quod non concedit Herice, neque assignat rationem cur hic effectus, & non alius, in omnipotentia cognoscatur. Mitto longiorem impugnationem, quæ posset peti ex hoc modo cognoscendi effectus, qui nō dicit cognitionem illorum in omnipotentia, sed in se ipsis, siquidē cognoscuntur in hoc quod est Deum posse producere effectus, quod secundum Herice dicit duo, omnipotentiam, & ipsos effectus.

8 Respondet P. Arrubal. disp. 26. cognosci hos effectus, & non alios propter diuersum modum concurrendi, quem habet essentia diuina per modum obiecti, quæ liberè concurret ad visionem per modum obiecti, ac proinde potest concurrere ad visionem harum creaturarum, potius quàm illarum. Non faciliè percipio hunc diuersum modum concurrendi per modum obiecti, quem assignat Arrubal, quia essentia per modum obiecti, sicuti quodlibet aliud obiectum tantum habet terminare cognitionem sui per suammet entitatem: sed omnia prædicta essentia eadem indiuisibiliter terminant quancumque cognitionem beatam, cum eadem ab omnibus beatis cognoscantur: ergo habet eundem modum obiectum terminandi respectu omnium visionum, quia essentia diuina non alia ratione liberè terminat visionem, nisi quia liberè Deus in genere cause efficientis concurret ad visionem, quæ producta, essentia diuina non potest illam non terminare, vel eandem terminare diuerso modo: male ergo assignat Arrub. differentiam hanc per ordinem ad diuersum modum terminandi, quia libertas in terminando tantum desumitur ex libertate, quam habet in producenda beati visione.

9 P. Granad. contr. 1. tract. 6. disp. 1. sect. 6. n. 36. docet causam formalem propter quam quædam creaturæ videntur, & non aliæ, esse, ipsam visionem, efficientem verò lumen gloriæ, non ratione maioris intensiōis, sed quia ex suo indiuisibili conceptu est representatiuum harum creaturarum, & non illarum. Non quadrat solutio, quia non est questio an possit dari visio beata, quæ secundariò representet has creaturas, & non illas, quod certum puto, & faciliè potest Granad. formaliter in naturam visionis reducere, & efficienter in lumen naturam; sed an obiectum ex se possit determinare ad cognoscendas has, & non illas, quod fieri nequit ratione luminis, quia si hoc est tota ratio ut cognoscantur hæ creaturæ, quæ de facto cognoscuntur visione beata, iam creaturæ istæ non videntur ex vi obiecti, neque in omnipotentia, seu essentia diuina tanquam in obiecto primario. Si verò obiectum cognitum est ratio, propter quam hæ creaturæ non cognoscantur, & non deseruit, ut cognoscantur aliæ, assignet Granad. rationem aliquam ex parte obiecti, propter quam determinet ad cognitionem harum, potius quàm ad illarum cognitionem.

10 Respondent nonnulli Thom. aliquos beatos cognoscere plures creaturas, quàm alij cognoscunt, qui magis penetrant diuinam essentiam. Contra: Omnes beati cognoscunt omnia prædicta, quæ sunt in diuina essentia: ergo per hanc maiorem penetrationem non apparet alicui beato ratio aliqua, quam omnes non videant: ergo nihil est ex parte obiecti primarij huius visionis determinans ad cognitionem harum creaturarum, quod non sit ex parte obiecti cuiuscumque visionis beate: ergo ex vi obiecti omnium visionum beatarum omnes easdem creaturas possibiles attingent.

11 Dicendum est ex suppositione, quod in omnipotentia intuitiue cognita à Beato cognoscantur creaturæ possibiles, siue apprehensiue, siue iudicatiue omnes cognoscendas esse sub conceptu quodam vniuersalissimo, & confuso, in quo conueniunt omnes creaturæ possibiles. Ita docent Granad. suprà n. 30. P. Arrub. disp. 26. c. 6. P. Soar. 1. part. lib. 2. Francisc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 11.

c. 26. n. 14. Soar. in 4. dist. 49. q. 3. art. 3. concl. 3. Bañez. & Albecc. q. 52. art. 8. & communiter Thom. Ratio est quia ad conceptum expressum & distinctum entitatis relatiue, seu connexæ, necessum non est distinctè cognosci indiuidua, seu species, quæ se tenent ex parte termini illius connexionis, seu relationis; sed sufficit omnia cognosci sub conceptu confuso, quo repræsententur quatenus conueniunt in ratione omnibus communi.

Contra hunc dicendi modum arguit Herice disp. 51. c. 6. 12 Omnipotentia non continet in se producibile in communi, quia nihil in communi produci potest, sed hoc & illud producibile, & si connexa est cum creaturis possibilibus, non est connexa cum aliquo conceptu vniuersali, sed cum hac, & cum illa creatura possibili, neque relatio cause est ad rationem communem omnium effectuum, quos potest producere, sed ad singula indiuidua producibilia, & ad vltimas illorum differentias: ergo omnipotentia non debet determinare ad cognoscendam rationem aliquam communem omnibus effectibus, quos valet producere, sed ad omnes effectus in particulari cognoscendos, quia ad id debet determinare, quod in se continet, & cum quo habet connexionem, & relationem, si relatio aut connexio inest omnipotentia. Hæc obiectio quàm plures malè torfit, quam ego facillimo negotio dissoluo. Concedo causam dicere ordinem ad omnes effectus in particulari, & ad vltimas illius differentias, & hac ratione assero cognitionem effectuum, cognosci omnes indiuiduas rationes effectuum ex parte obiecti, nō tamen ex parte modi, quia sufficit ad cognoscendam intuitiue causam relatiue ad indiuiduos effectus secundum vltimam illorum differentiam cognosci hos indiuiduos effectus, & illorum vltimas differentias cognitione quādam confusa, & necessum non est quamlibet differentiam indiuidualem cognosci distinctè, ita ut ex vi illius cognitionis discernat intellectus inter hanc, & illam differentiam indiuidualem, sed sufficiet hanc, & illam se tenere ex parte obiecti cognitionis, licet cognitio inter hanc, & illam differentiam indiuidualem, seu inter hanc, & illum indiuiduum effectum non discernat, sed omnes inter se confuse cognoscat. Rem hanc mirè componit sententia negans præcisiones obiectiuas, quam defendo, secundum quam cum ego cognosco ens possibile in communi, ex parte obiecti nihil est commune huic, & illi enti possibili, sed hoc ens possibile, & illud ens possibile secundum suas vltimas differentias indiuiduales, omnia tamen inter se inuoluntè, & confuse cognita, & cognitio, quæ possibile in communi percipitur, ex parte obiecti attingit vltimas differentias cuiuscumque obiecti possibili, licet ex parte modi instar vnius omnia indiuidua possibilia attingat, quia ex vi huius cognitionis, etsi attingatur hoc indiuiduum possibile, non tamen fecerunt ab alio possibili indiuiduo. Hac ratione si inspicimus id, quod se tenet ex parte obiecti huius conceptus vniuersalis, quo cognoscitur ens possibile, est idem formaliter quod se tenet ex parte termini connexionis omnipotentia, si hæc constituitur connexa cum quocumque indiuiduo singulariter sumpto, & cum illo quod se tenet ex parte termini relationis omnipotentia, si hæc constituitur relata ad omnes differentias indiuiduales cuiuscumque effectus, quem in se continet, licet ex modo cognoscendi omnia indiuidua sub conceptu communi, & vniuersali cognoscantur, ita ut non posset intellectus exprimere conceptum, quo expressè iudicaret, vel apprehenderet hominem possibilem, ut distinctum ab equo, sed confuse eo modo quo dicit hominem esse possibilem, cum dicit animal esse possibile, quod est dicere hominem, & equum & reliquas species animalis esse possibiles.

Ob hanc rationem dixi ex vi omnipotentia cognoscendas esse omnes creaturas possibiles sub aliquo conceptu communi, & vniuersali, si in omnipotentia creaturæ possibiles cognoscuntur, & non dixi cognosci sub aliqua ratione illis communi, quia in mea sententia nulla potest dari cognitio terminata ad aliquid reale multis commune. Neque aliquod inconueniens est asserere ex vi omnipotentia cognosci ex parte obiecti vltimas differentias omnium possibilibum dum dicatur ex parte modi cognosci sub conceptu communi, & vniuersali absque vlla distinctione possibilibum inter se, quia hæc terminatio omnium possibilibum ex parte obiecti secundum omnes differentias indiuiduales inest cognitioni abstractiue, & imperfectissimæ, quæ ego modo

apprehendo ens possibile, absque vlla distinctione inter Angelum, & hominem, & absque eo quod possim Angelum, vel hominem in particulari exprimere.

14. Ex his quæ ex hypothesi dixi de omnipotentia, seu in opinione illorum, qui asserunt in omnipotentia cognosci creaturas posibles habemus quid dicere debeamus de quacumque causa creata transcendentaliter relata ad suos effectus, & quid esset dicendum si non solum relata, sed etiam esset cum illis connexa, dicendum enim est determinare ad cognitionem apprehensiuam si tantum sit relata, & iudicatuam, si sit connexa, omnium effectuum quos in se continet, sub quodam conceptu vniuersali, & confuso, ex vi cuius non possit discerni inter hunc, & illum indiuiduum effectuum, licet ex parte obiecti omnes rationes indiuiduas effectuum terminent cognitionem. Rem declarat exemplum: cognosco intuitiue ignem potentem producere calorem, ex vi huius cognitionis cognoscendi sunt omnes calores cõtenti in illo cognitione quadam confusa, & vniuersali, ex vi cuius non discernatur inter hunc & illum calorem, licet ex parte obiecti hic, & ille calor secundum suas ultimas differentias terminent cognitionem. Quod si cognoscenti intuitiue virtutem productiuam repugnet cognitione confusa effectuum, quos respicit virtus productiua, sicuti repugnat Deo, tunc effectus illi distincti cognoscuntur, illa tamen distinctio cognitionis respectu effectuum, qui secundario cognoscuntur, non erit ad exigentiam obiecti primarij cogniti, sed ad exigentiam cognoscentis, Dei v.g. cui repugnat cognitio, ex vi cuius aliquid obiectum cognoscat non distincte, & non summe perfecte.

CONTROVERSIA XI.

De reliquis membris diuidentibus.

1. **R**ELIQUA membra in quæ ens diuiditur sunt Actio, Passio, Præsentia, Duratio, Situs, Habere, de Actione, & Passione dixi Contr. 12. Physic. De Præsentia disputaui Controu. 15. Physic. De Duratione egi Controu. 16. Physic. nihilque de his dicendum superest, supposita doctrina tradita locis citatis.

2. **S**ITUS est modus, quo quis talem positionem habet in loco, ratione cuius stare, sedere vel cubare dicitur. Modus iste realiter à Præsentia circumscriptiua non distinguitur, potest tamen formaliter distinguere in eo quod præsentia tantum dicat partes sui, quarum quælibet proprium respicit spatium absque vllò respectu ad aliam partem. Situs verò dicit præsentiam cuius partes inter se certam proportionem, & correspondentiam habent ex vi cuius hæc pars ab illa illam tantum, & non aliam habet distantiam, qui respectus, seu partium distantia in ordine ad ipsas à præsentia ipsarum, & à totius præsentia realiter nõ distinguitur. Præsentia definita neque situs est neque situm fundat, quia corpus, siue spiritus indiuisibiliter respiciens secundum se totum, & secundum quamlibet partem sui spatium diuisibile, neque stare, neque sedere dicitur. Si verò defendas præsentiam definitiuam corporis diuisibilis existentis in spatio diuisibili dicere repetitiones plurium circumscriptarum, teneris dicere corpus illud debere præsentiam quamdam ex vi cuius sedere diceretur, si aliam præsentiam non haberet, & aliam ex vi cuius diceretur stare, si præsentia alijs careret, & sic de alijs sitibus iudicium est ferendum. De facto tamen corpus illud non diceretur sedens, neque stans, quia sessio, seu situs dicit hanc præsentiam, & carentiam alijs in eodem spatio, ex vi cuius partes corporis diuersa distantia proportionem collocentur.

3. **H**ABERE dici solet de quacumque re ad nos pertinenti, sicuti habere pecunias, amicos, Patrem, vires, manus, &c. Hic tamen sumitur pro actu habendi aliquid distinctum, quo sensu dicimus hominem esse armatum, vel vestitum. Hunc modum existimo non distinguere formaliter ab approximatione vestis ad subiectum, quod vestitum dicitur. Habere distinguitur à Situ, quia Situs dicit præsentiam tantum, stantis, vel sedentis cum ordine approximationis, vel distantia partium inter se: Habere autem dicit præsentiam duarum rerum habentis, & rei habitæ cum ordine præsentia vnius ad præsentiam alterius. Vnde actus habendi, seu habitio est denominatio resultans ex præsentia ipsius ha-

bentis, & rei habitæ. Subiectum habitus, seu habendi tantum est homo, quia solus homo dicitur vestitus, vel armatus in communi modo loquendi: improprie tamen solet extendi ad alia animalia, & improprie adhuc ad res inanimatas.

CONTROVERSIA XII.

De ente rationis.

RATER Soares in præfatione disp. 54. asserit errorem esse Dialecticum dicere ens rationis ad Dialecticam spectare, quod proprium opus est Metaphysici, qui de ente rationis disputat, & ita de ente rationis, quod illi opponitur debet disputationem constituere.

PUNCTVM PRIMVM.

Entis rationis definitio.

Cum plerumque res à posteriori per effectus, & aliquando à priori per causas nobis innotescant, antiquam illarum essentiam, & quidditatuos conceptus formatur, disputationem circa illius existentiam præmittere solemus, & prius inquirimus, an sit res, deinde quid sit in ente verò rationis, cum effectus nulli nobis suppetant, neque aliquam illius extrinsecam causam inuenire possimus, quæ prius nobis illius existentiam, quam essentiam indicent, nequeunt prædictæ quæstiones separari, imò si separanda sunt, necessarium est præcedere, quæ posterior esse solet, cognita enim essentia entis rationis, poterimus posita definire, an sit vel non sit.

Definitio entis rationis à ferè omnibus recepta hæc est: *Id quod solum habet esse obiectiue in intellectu.* Potest aliquid habere esse in intellectu subiectiue & effectiue, & obiectiue. Subiectiue habent esse in intellectu omnes illius actus, qui in intellectu recipiuntur, effectiue in intellectu, seu potius ab intellectu habent esse iidem actus intellectus, qui ab intellectu producuntur, item quodlibet artificiosum opus cuius exequutio intellectus operatione fuit directa. De hoc duplici modo habendi esse in intellectu modo non agimus, neque pertinet ad constitutum entis rationis, potius enim illa, quæ huiusmodi habent esse in intellectu necessarii sunt entia realia realiter existentia. Tertio alia dicuntur habere esse obiectiue in intellectu, quod nihil aliud est, quam intellectui obiecti, seu illius actum terminare, esseque intellectionis obiectum, quapropter omnia, quæ cognoscuntur, dicuntur actu habere esse obiectiue in intellectu & omnia, quæ possunt cognosci, seu sunt cognoscibilia, dicuntur habere esse possibile in intellectu. Cæterum ex his, quæ habent esse obiectiue in intellectu plura sunt, quæ præter illud esse obiectiue, quod in intellectu habent, gaudent alio esse physico, & reali, seu propriis loquendo, quæ non tantum illud esse quod obiectiue habent in intellectu, formaliter vt obiectum, sed etiam extra intellectum independentem ab eo quod illi obiciuntur, equus v.g. qui habet esse obiectiue in intellectu cognoscentis illum, præter illud obiectiue statum in se habet suum esse, ratione cuius etiam non cognosceretur, existeret in se ipso. Huiusmodi entia non dicuntur entia rationis, sed realia, neque illis competit prædicta definitio, cum non tantum habeant esse obiectiue in intellectu, sed physice in se ipsis, & prædicta definitio exposcat in suis definitis habere esse obiectiue in intellectu, & non illud physice in se ipsis habere.

Ex his essentia entis rationis facillè deprehenditur, illud enim dicitur ens rationis, quod cognoscitur, quod est habere esse obiectiue in intellectu, & quod nullum esse habet extra intellectum, ac proinde physice in se ipso non existat. Consent acuti quidam recentes ens rationis non dicere essentialiter actu cognosci, sed tantum posse cognosci, quia antequam ens rationis cognoscatur actu, & habeat esse actuale, habet suum esse possibile, ex eo quod possit cognosci, & in illo possibilitatis statu retinet sortam suam essentiam, quæ non includit existentiam, sicuti essentia